GYER-
MEK-
KÖNYV-
TÁR

ZALA-
EGERSZEG
KSZRUGY
7-11

Kinka-Panka-Bankó

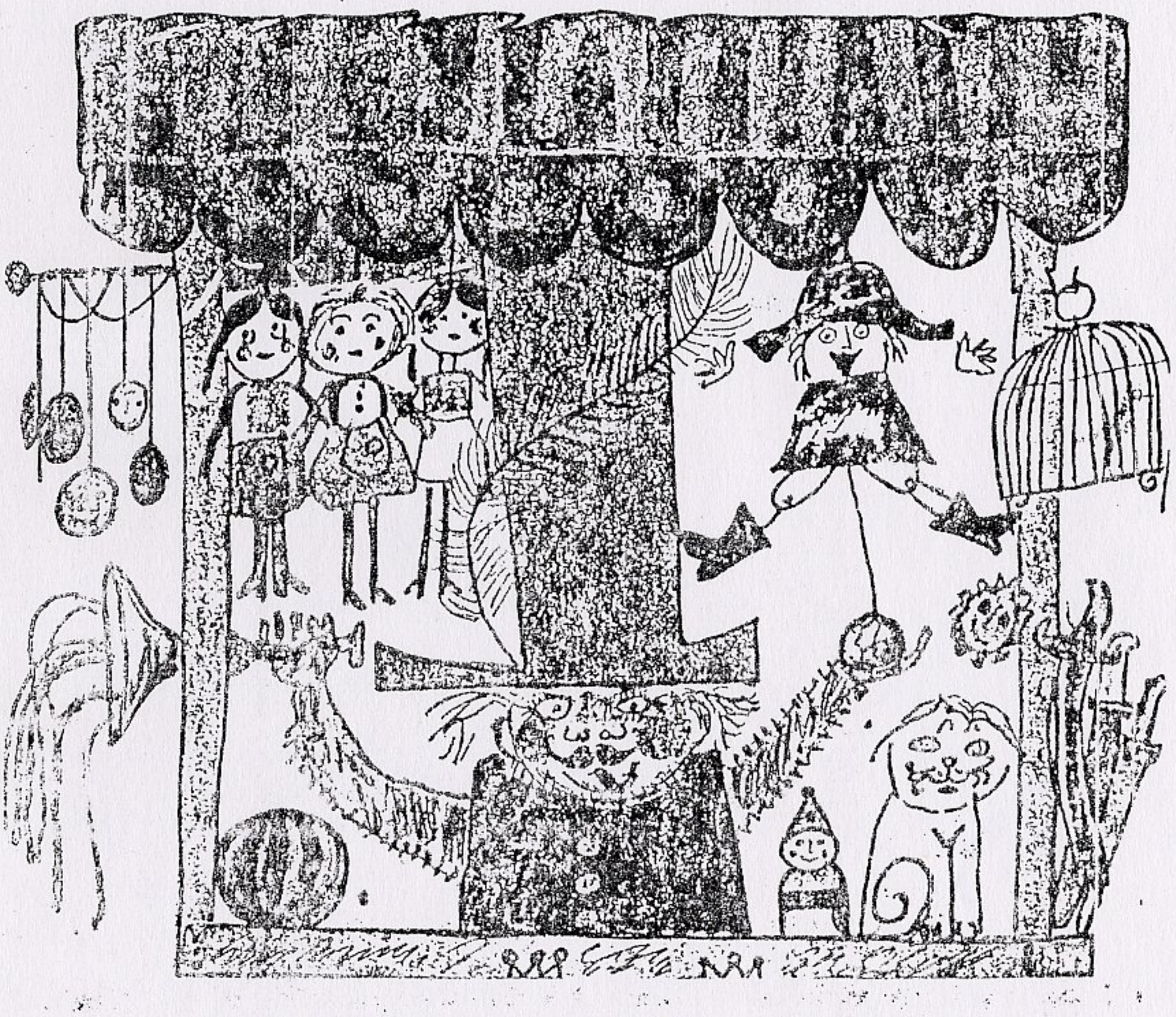

Irodalmi játék alsó tagozatosoknak

TARKAFORGÓ

Levelezős játékok

Összeállitotta:

Dr. Henczi Sándorné
(3-4. osztályosoknak)

Oláh Rozália
(5-7. osztályosoknak)

Felelős kiadó:
Németh László könyvtárigazgató
Készült:
a Megyei Könyvtár sokszorositó üzemében 350 példányban
1986. szeptember 20.

BEVEZETŐ

A levelezős játék a gyermekolvasókkal való foglalkozás egy sajátos formája, mert a feladatok megoldása során a résztvevő pajtások a könyvtárban könyvekben és folyóiratokban buvárkodhatnak.

A levelezős játékban szivesen vesznek részt olvasóink, hiszen minden gyerekben él a kiváncsiság, meg akarják ismerni a világot, s szivesen kutatnak ennek érdekében.

A Kurta-furcsa tarkabarka cimü irodalmi levelezős játékunk a 3-4. osztályosok magyar nyelv- és irodalom tantárgyának témakörei-hez kapcsolódik.

A Petőfi élete és költészete cimü 5-7. osztályosoknak összeállitott játékunk a magyar irodalom tantárgy anyagát egésziti ki.

Az évente más-más témában inditott levelezős játékaink népszerüek, a játékokat záró vetélkedők, zárófoglalkozások azt bizonyitják, hogy a résztvevők sok uj ismerettel gazdagodnak.

Kiadványunk a Zala Megyei Könyvtár gyermekrészlegében az 1985/86-os tanévben meghirdetett levelezős játékokat tartalmazza.

KURTA-FURCSA TARKABARKA

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK
AZ ALSÓ TAGOZAT 3-4. OSZTÁLYOSAI RÉSZÉRE

I.

ERDŐN-MEZŐN NYITOTT SZEMMEL

A négy évszak négy tündére
mind a maga idejébe',
dalával mindent átzengve
varázsát hinti a földre.

1. Keresd meg a verset, és idézd a négy tündér dalát!

.....

.....

(4 pont)

Válasz: Az első szól: "Szép Kikelet,
én az ég kék tüllje leszek,
csillagfényes éjszakákba'
a holdfény selyem uszálya."

A második: "Nyár, égető,
amikor izzik a mező,
és aszály sárgul a rögön,
én majd füveid öntözöm."

A harmadik: "Ősz idején,
hervadás, gyász, nincs is remény,
szomoru szivü emberek,
én együtt sirok veletek."

A negyedik: "Karácsonyon
jeges minden, a hó szakad,
én az ég melegét hozom
fehér köpenyegem alatt."

Irodalom: Fecskeköszöntő. 160. p.

Uton megyen, nem poroz,
vizen megyen, nem csobog,
nádon megyen, nem suhog,
sáson megyen, nem susog,
eső éri, nem ázik,
ha fagy éri, nem fázik...

Mi az?

.....

(2 pont)

Válasz: Napsugár.

Irodalom: Szó, fon, nem takács. Mi az? 1. p.

3. Keress az időjárással kapcsolatos három találós kérdést!

a) .....

b) .....

c) .....

(4 pont)

Válasz: a) Erős, tán a legerősebb,
az életnél is erősebb,
s a föld szinén, a föld alatt
meg sem állna, mindig halad.
Néha mintha szárnya volna,
felszáll messze a magasba,
s ha elunta égi utját,
könnyei a földet mossák.

(Eső)

b) A nagy méhkas sürün rajzik,
ha nap süti, mind elázik.

(Havazás)

c) Honnan jön? Senki se tudja,
azt se, merre visz az utja,
kéményeken furulyáz,
tőle lobban a paráza,
felhő hátán lovagol,
nád előtte meghajol,
a fák róla beszélnek,
minek hivják, no:

(Szélnek)

Irodalom: Sző, fon, nem takács. Mi az?

4. Egészitsd ki a verset!

Licskes-lucskos szürke bácsi
(Hujj, hujj, én a ..... vagyok!)
kék udvarban seprüjével
megkergette a .....
..... mondta: Hujj, hujj, hujj!
..... mondta: Bujj, bujj, bujj!
..... kergette,
utolérte,
jól megverte a .....
megkergette,
utolérte,

jól megverte,
összetörte,
kék udvarból kiseperte,
kendőjébe bekötötte,
mondjátok meg; hova tette?
Zsebretette a .....
Zsebretette? Zsebre ő!
Azért van most rossz idő.

Ki irta, mi a cime? .....

(3 pont)

Válasz: szél, napot, Szél, Nap, Szél, napot, napot.
Szabó Lőrinc: A szél meg a nap.

Irodalom: Nézz körül! 67. p.

5. Határozd meg a kép alapján az időjárás három főszereplőjét!

.....

Milyen mese jut eszedbe róluk?

.....

(5 pont)

Válasz: szél, nap, vizpára.
Kinek köszönt a szegény ember?
vagy Gyulai Pál: A Szél és a Nap.

Irodalom: Icinke-picinke. 196. p.
Nézz körül! 67. p.
Olvasókönyv 3. o. 26. p.

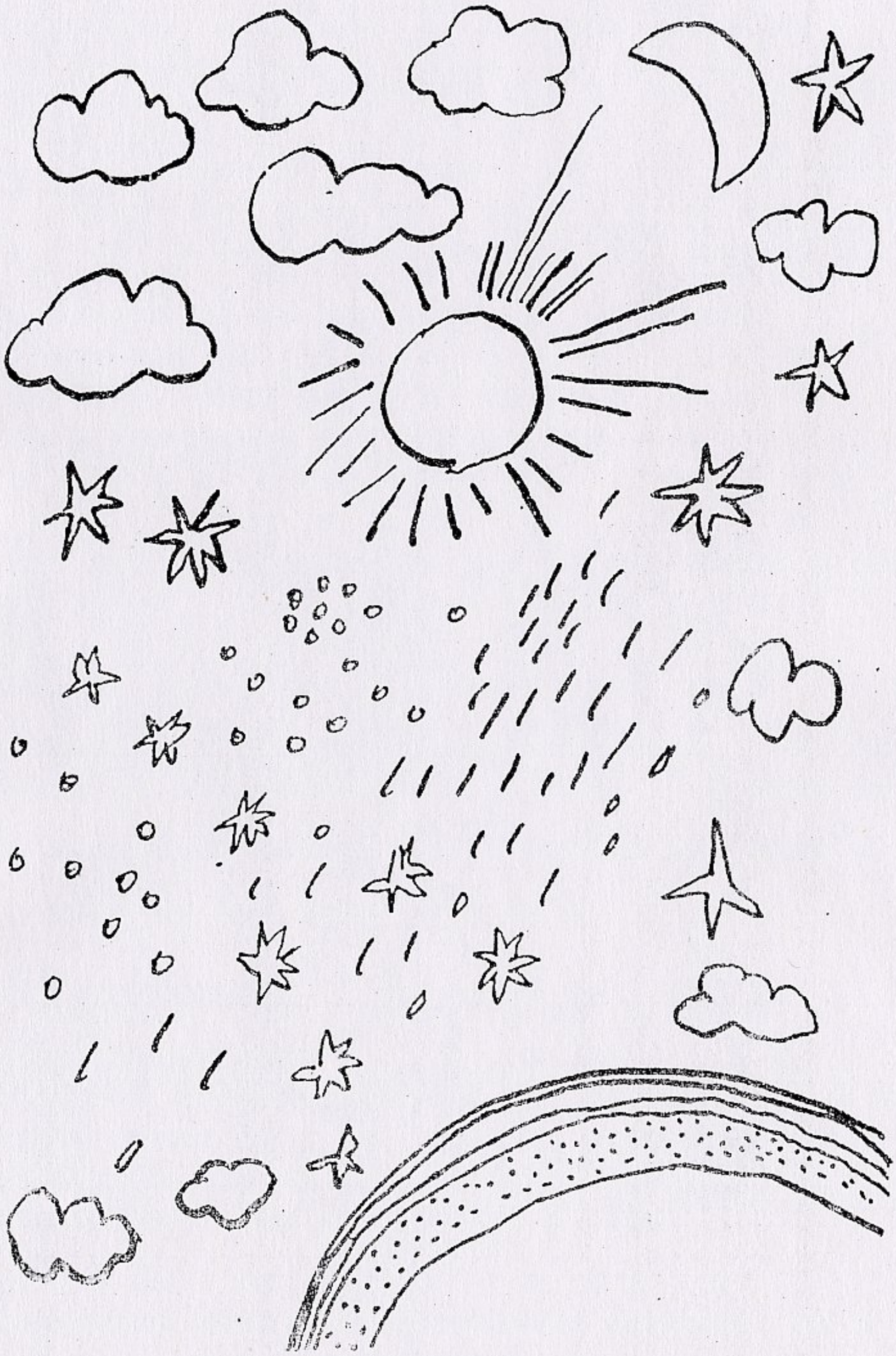

6. Sorolj fel állattörténeteket népmese gyüjteményekből! Jelöld meg, melyik hármat olvastad!

.....

.....

(1-1 pont)

Válasz: Kacor király; A táltos ökör; A loncsos medve; A farkas mulatni megy, azután szállni tanul; A rest macska; A szamárrá változott barát; A róka, a medve és a szegény-ember; A hét holló.

Irodalom: Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese.

"... csak akkor leszünk egész emberek,
ha nem szakadunk el a természet
kimerithetetlen, sokszinü világától."

(Áprily Lajos)

A következő könyvekben buvárkodhatsz:

Arató Endréné - Balkovitzné Cynolter Magda - Kepes Ágnes: Nézz körül! Környezetismereti olvasókönyv az általános iskola 3-4. osztálya számára. Bp. 1979, Tankönyvkiadó.

Aszódi Éva, T.: Fecskeköszöntő. Gyermekversek a világirodalomból. Antológia. Bp. 1979, Móra Kiadó.

Aszódi Éva, T.: Olvasókönyv. Magyar nyelv és irodalom általános iskola 3. osztály. Bp. 1981, Tankönyvkiadó.

Icinke-picinke. Magyar népmesék óvodásoknak. Antológia. Bp. 1980, Móra Kiadó.

Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese. Bp. 1977, Móra Kiadó.

Varga Ferencné: Szó, fon, nem takács. Mi az? Találós kérdések gyermekeknek. Bp. 1979, Móra Kiadó.

KURTA-FURCSA TARKABARKA

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK
AZ ALSÓ TAGOZAT 3-4. OSZTÁLYOSAI RÉSZÉRE

II.

"SZÁLL A MADÁR ÁGRUL ÁGRA,
SZÁLL AZ ÉNEK SZÁJRUL SZÁJRA..."

1. Nézd végig a képeket, és gondolkodj, tudsz-e dalt ezekről az állatokról? A képek alá ird oda a dal kezdősorát!

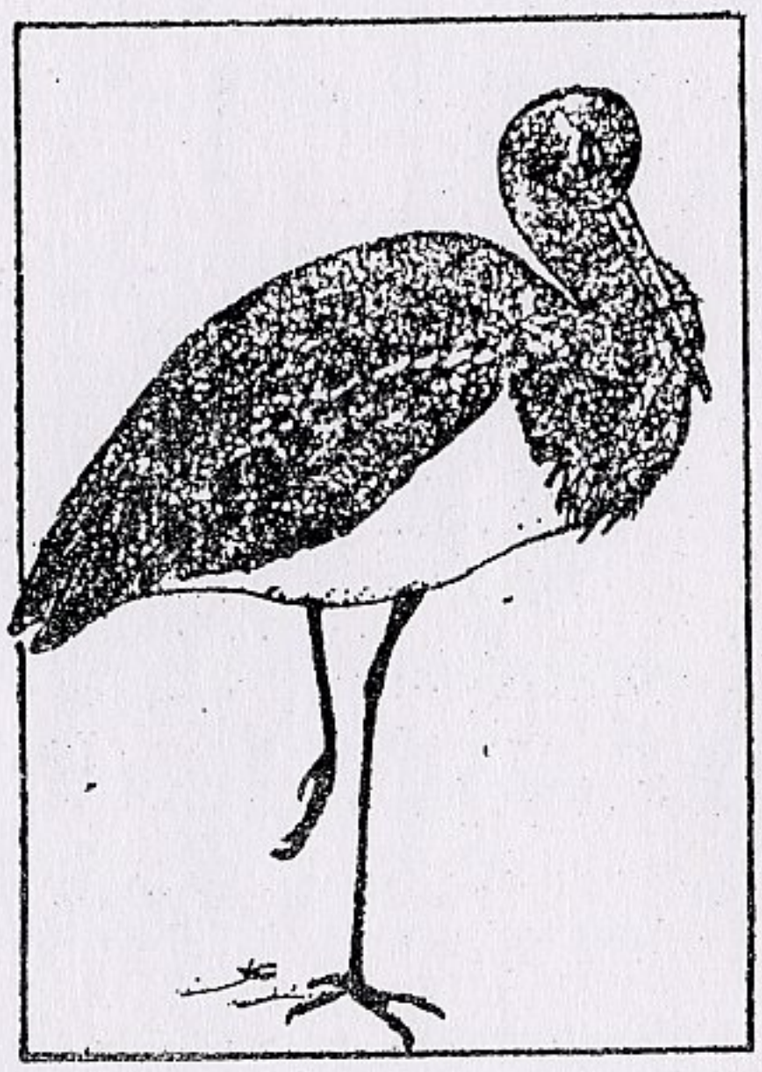

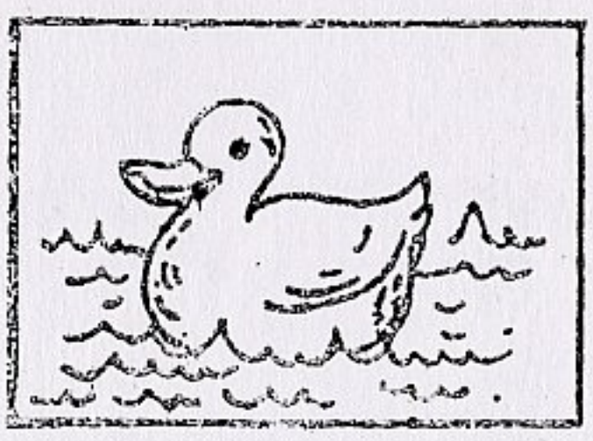

(2-2 pont)

Válasz: Gólya, gólya gilice; Gólya viszi a fiát; Gólya, gólya, hosszu lábu gólya; Kiskacsa fürdik; Cirmos cica, haj; Ha én cica volnék.

2. "Nemcsak szavaink őrzik a messze multat, hanem minden, ami körülvesz bennünket, minden amivel dolgozunk."

(László Gyula)

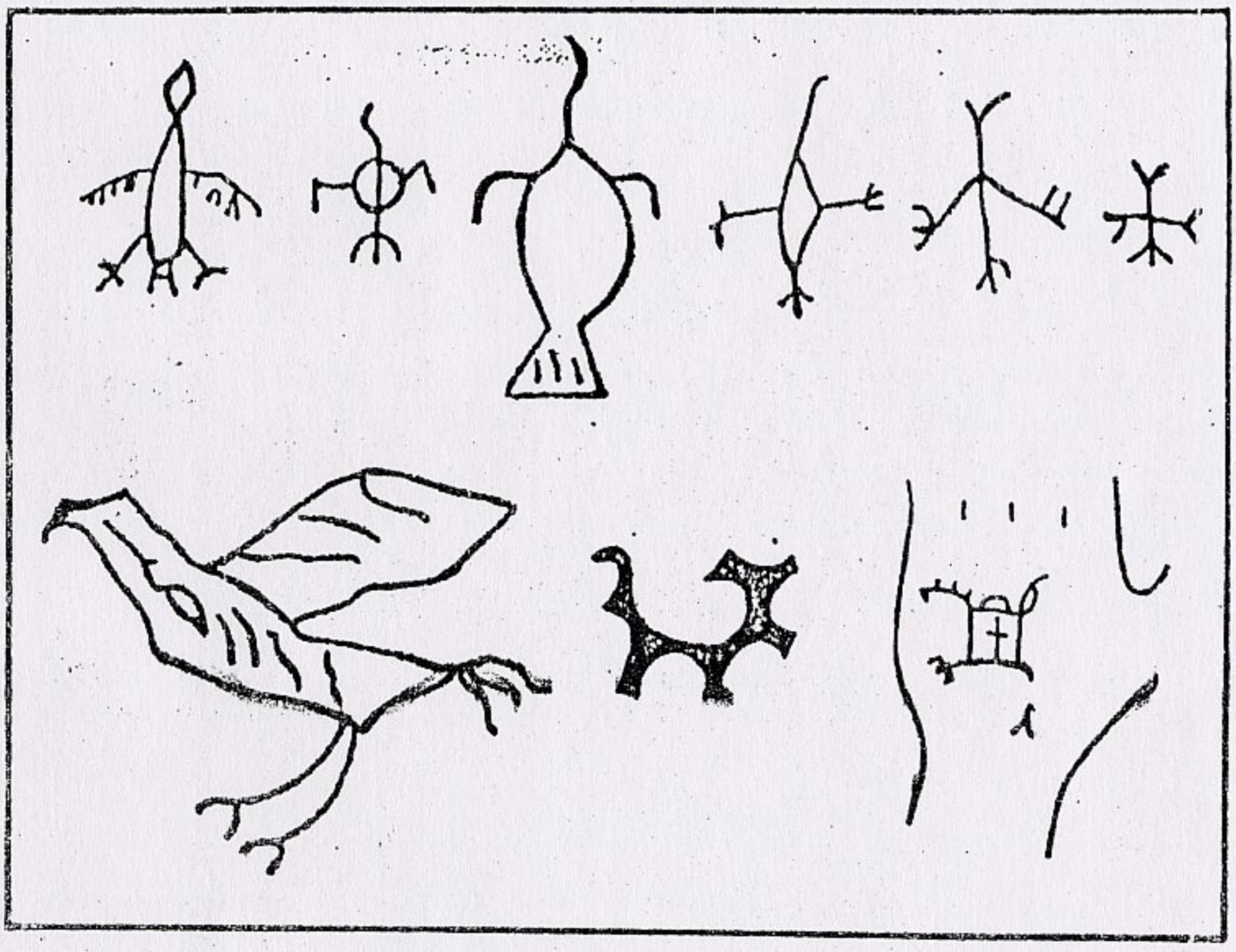

Nemzetségjelek

Régebben szorosabbak voltak a rokoni kötelékek, az emberek tartották a rokonságot. Igy van ez a nyelvekkel és a népekkel is. Az emberiség közel háromezer önálló nyelvet beszél manapság. E nyelvek legtöbbje azonban tagja egy családnak, egy nyelvcsaládnak, rokonságban vannak egymással, azaz nyelvrokonok.

Mi magyarok évszázadokon át azt hittük, hogy nyelvünk testvértelen Európában.

Sorold fel a nyelvrokonainkat!

.....

.....

(1-1 pont)

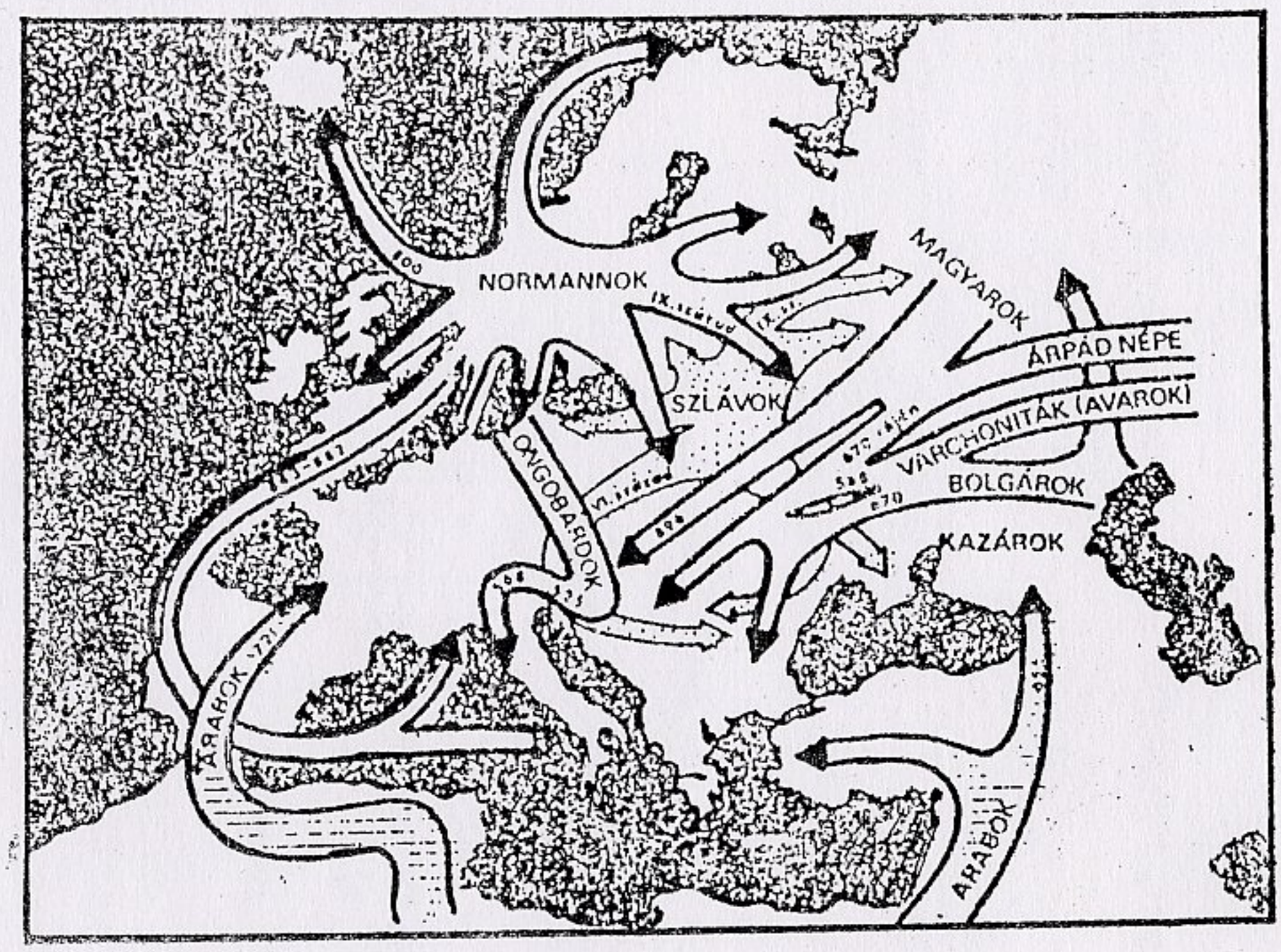

Válasz: a) ugor: manysi (vogul), hanti (osztják)
b) finn-permi nyelvek: permi ágához tartoznak: kani (zürjén), udmurt (votják); finn-volgai ághoz: mordvin, mari (cseremisz); balti-finn nyelvek: finn, karjalai, vepsze, vót, liv, észt, lapp.

Irodalom: Uj magyar lexikon. 2. köt. 355. p.

3. Melyik népmese illusztrációját látod a következő képen?

.....

.....

Mi a paszuly?

.....

(3 pont)

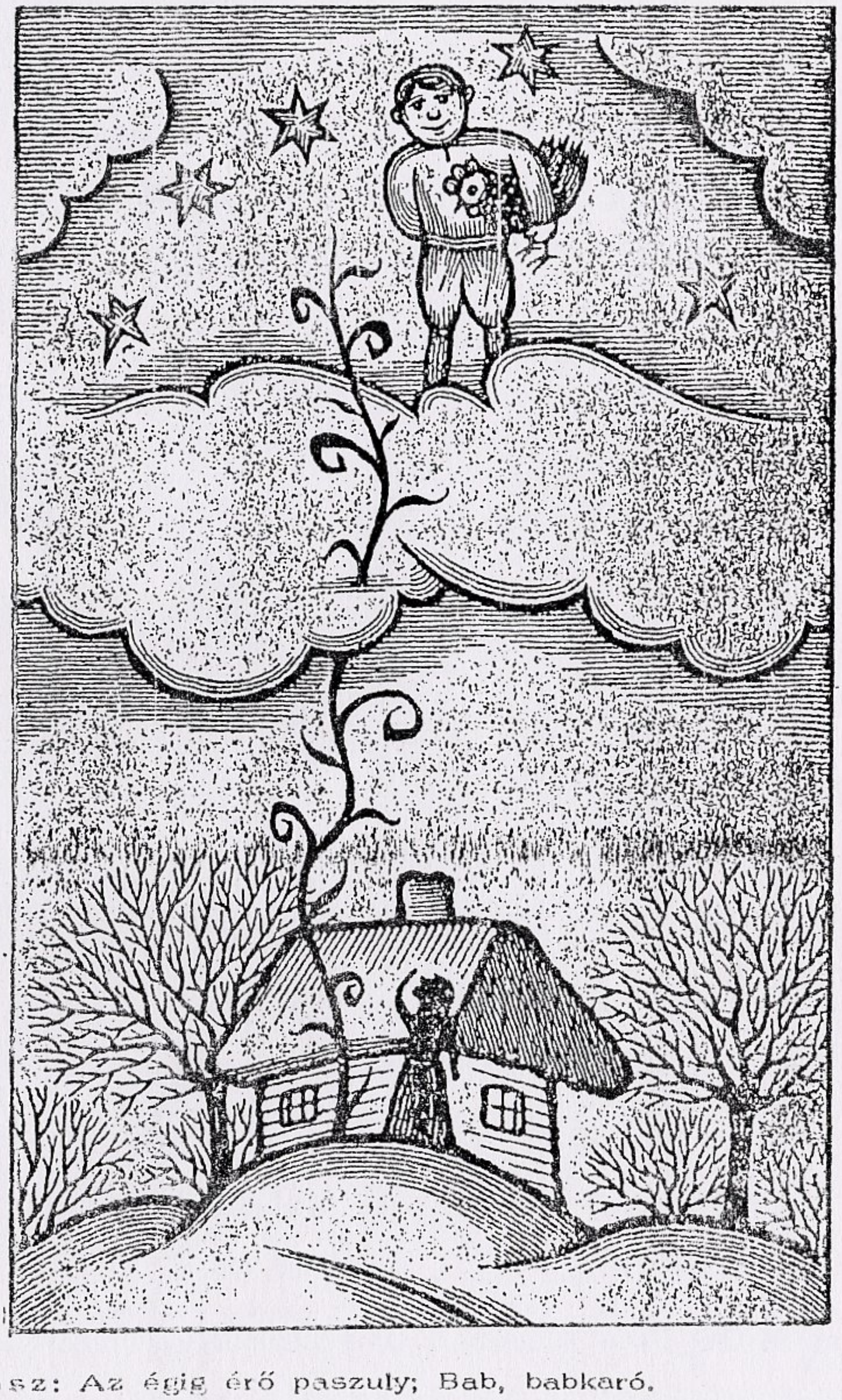

Válasz: Az égig érő paszuly; Bab, babkaró.

Irodalom: Magyar értelmező kéziszótár. 1092. p.
Olvasókönyv 3. osztály. 95. p.

4. Druszák kerestetnek

Gondoltam egy női és egy férfi utónevet. Kitalálhatod, melyek ezek, mert elárulom a következőket: a női név gazdája druszája Arany János leányának, a férfinévé pedig Arany János fiának.

.....

(2 pont)

Válasz: Juliska, László.

Irodalom: Nyelvi próbák. 112. p.

5. Kurtán, de nem furcsán

Ha kérdésre felelünk, sokszor kevesebb szóval élünk, mint a kérdező. Az ok: nem kell ismételni mindent, ami a kérdésben elhangzott, hiszen emlékezünk rá, és odaértjük a válaszba is.
Felelj a következő kérdésekre! Beleegyező válaszodban legyen egy szóval kevesebb, mint a kérdésben volt!

- EL SZOKTAD KISÉRNI? .....

- LE FOGOD IRNI? .....

- MEG VAN ELÉGEDVE? .....

(3 pont)

Válasz: - El szoktam.
- Le fogom.
- Meg van.

Irodalom: Nyelvi próbák. 289. p.

A következő könyvekben buvárkodhatsz:

Aszódi Éva, T.: Olvasókönyv. Magyar nyelv és irodalom általános iskola 3. osztály. Bp. 1981, Tankönyvkiadó.

Hernádi Sándor: Nyelvi próbák. Bp. 1982, Móra Kiadó.

Magyar értelmező kéziszótár. Bp. 1972, Akad. Kiadó.

Magyar irodalmi lexikon. 1. köt. A-K. Bp. 1963, Akad. ny.

Új magyar lexikon. 2. köt. D-F. Bp. 1961, Akad. Kiadó.

KURTA-FURCSA TARKABARKA

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK

AZ ALSÓ TAGOZAT 3-4. OSZTÁLYOSAI RÉSZÉRE

III.

APÁRÓL FIURA

Mi is a hagyomány? Hogyan maradt ránk az a sok tudás, amit az elődeink, az előttünk járó nemzedékek fölhalmoztak?

A kultura tárgyi emlékeit megmentették a feledéstől a muzeumok. A kultura nagyobb része továbbra is apáról fiura, szájról szájra öröklődött.

Az idősebbek gondosan megtanitották a fiatalokat vadászni, halászni, főzni; épiteni és minden más mesterségre. A paraszti kultura nem egy jelensége a nemzeti kulturánk részeként tovább él az irodalomban, zenemüvészetben és a képzőmüvészetben.

1. "Ropog a tüz, ...
.....
.....
.....
.....
....., szép leánya.

Ki először piros csőt lel,
Lakodalma lesz az ősszel."

Milyen népszokást rejt ez a versrészlet?

.....

Ki irta a verset, mi a cime?

.....

(5 pont)

Válasz: "...messze süt a vidékre,
Pirosan száll füstje fel a nagy égre;
Körülállja egynehány fa,
Tovanyulik rémes árnya;
S körülüli a tanyáknak
Szép legénye, szép leánya."

Kukoricafosztás, kukoricacső héjának lefejtése, lakodalmi jóslás.

Arany János: Tengeri hántás

Irodalom: Olvasókönyv. 4. osztály. 9. p.

2. A nők téli teendői közül a fonás volt a legfontosabb. A kelengye nagy része vászonnemüből állt.

Kendervászonból nemcsak törülközők, lepedők készültek, hanem alsóruhák, sőt még a felsőruhadarabok nagy része is.

A lányok is, az asszonyok is eljártak a fonóba.

A képeken fonóeszközöket látsz. Jelöld meg a guzsalyt és a rokkát!

(4 pont)

1

2

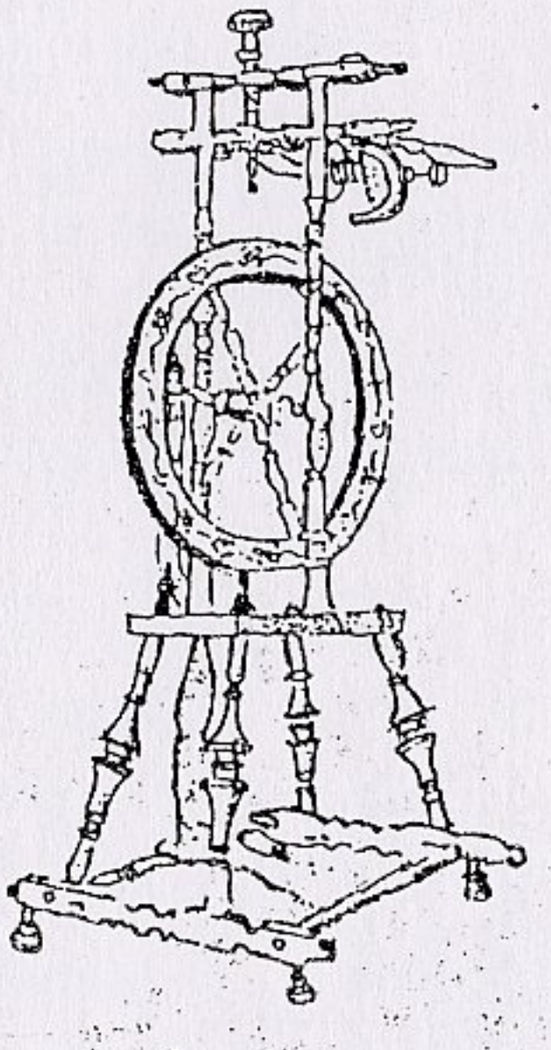

3.

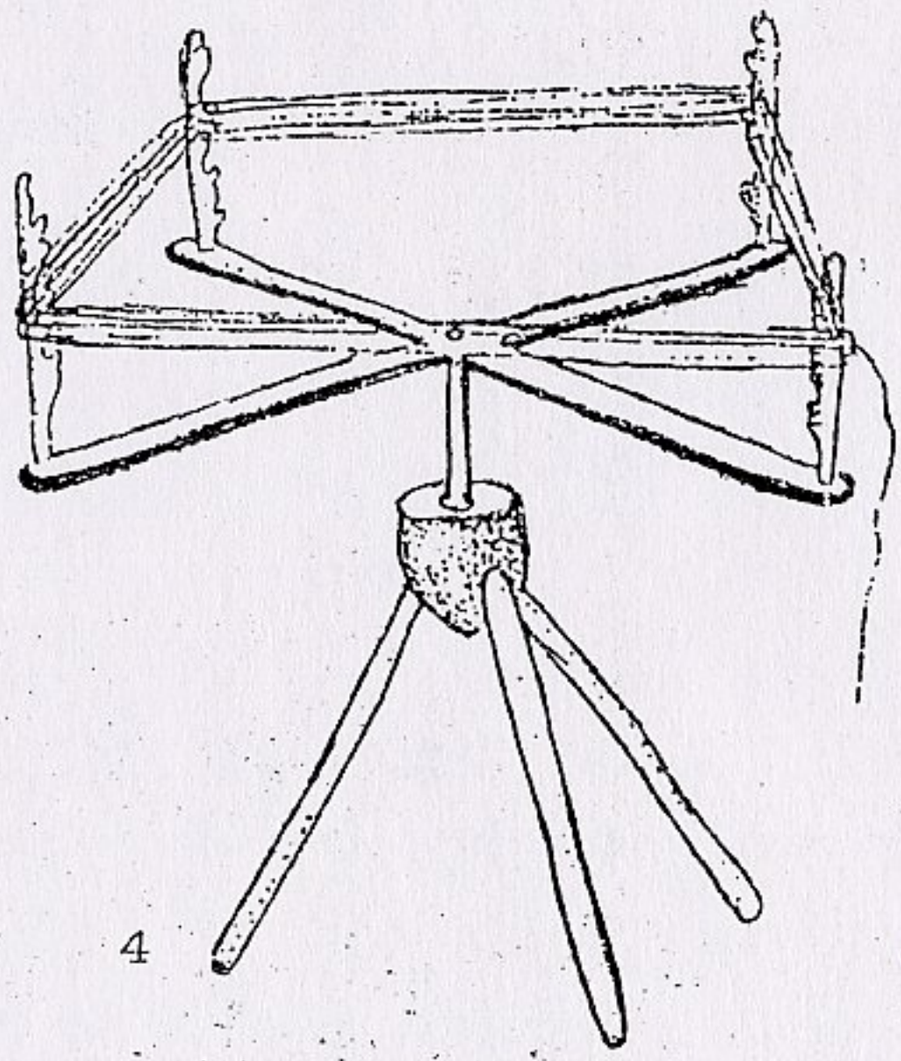

4

Válasz: 1. gerebenezés, 2. guzsaly, 3. békárokka, 4. gombolyitó.

Irodalom: Képes magyar néprajz. 142. p.

3. Olvasd el e két népmesét: Három kívánság, Az öreg halász és a nagyravágyó felesége!
Írj három közmondást, mely kapcsolatos a mesék tanulságával!

.....

.....

.....

(6 pont)

Válasz: Aki sokat markol, keveset fog.
Se pénz, se posztó.
Kifolyik a pénz az ujjai között.
Jaj, kinek se esze, se pénze!
Előbb járjon az eszed, azután a nyelved!

Irodalom: Olvasókönyv 4. osztály. 11-18. p.

4. "Hátravan még a feketeleves!"
Ki mondta kinek a jelmondatot, mely szólássá vált?

.....

.....

Mit jelentett a jelmondat?

.....

.....

.....

.....

.....

(5 pont)

Válasz: A váradi basa mondta Thököly Imrének. (Feketeleves mai nyelven feketekávé.)

A basa jelmondata a janicsároknak szólt, akik fogságba ejtették Thökölyt. E jelmondat később szólássá vált, mely valami kellemetlenségre utal.

Irodalom: Olvasókönyv 4. osztály. 76. p.

5. "Katalinka, szállj el..."

Folytasd a magyar népdalt! Milyen korban keletkezhetett?

.....

.....

.....

(5 pont)

Válasz: "Katalinka szállj el, szállj el!
Jönnek a törökök,
Sós kutba vetnek,
Onnan is kivesznek;
Malom alá tesznek,
Onnan is kivesznek;
Tüzes piszkafával
Kemencébe tesznek;
Onnan is kivesznek,
A katlanba tesznek."

A török időkben keletkezett.

Irodalom: Olvasókönyv. 4. osztály. 74. p.

A következő könyvekben buvárkodhatsz

Bacsódi Éva, T.: Olvasókönyv. Magyar nyelv és irodalom általános iskola 4. osztály. Bp. 1981, Tankönyvkiadó.

Bihari Anna: Képes magyar néprajz. Bp. 1985, Corvina.

Móra László - Szemerkényi Ágnes: Apáról fiura. Néprajzi kalauz. Bp. 1979, Móra Kiadó.

IV.

VELEM MINDIG TÖRTÉNIK VALAMI

VELEM MINDIG

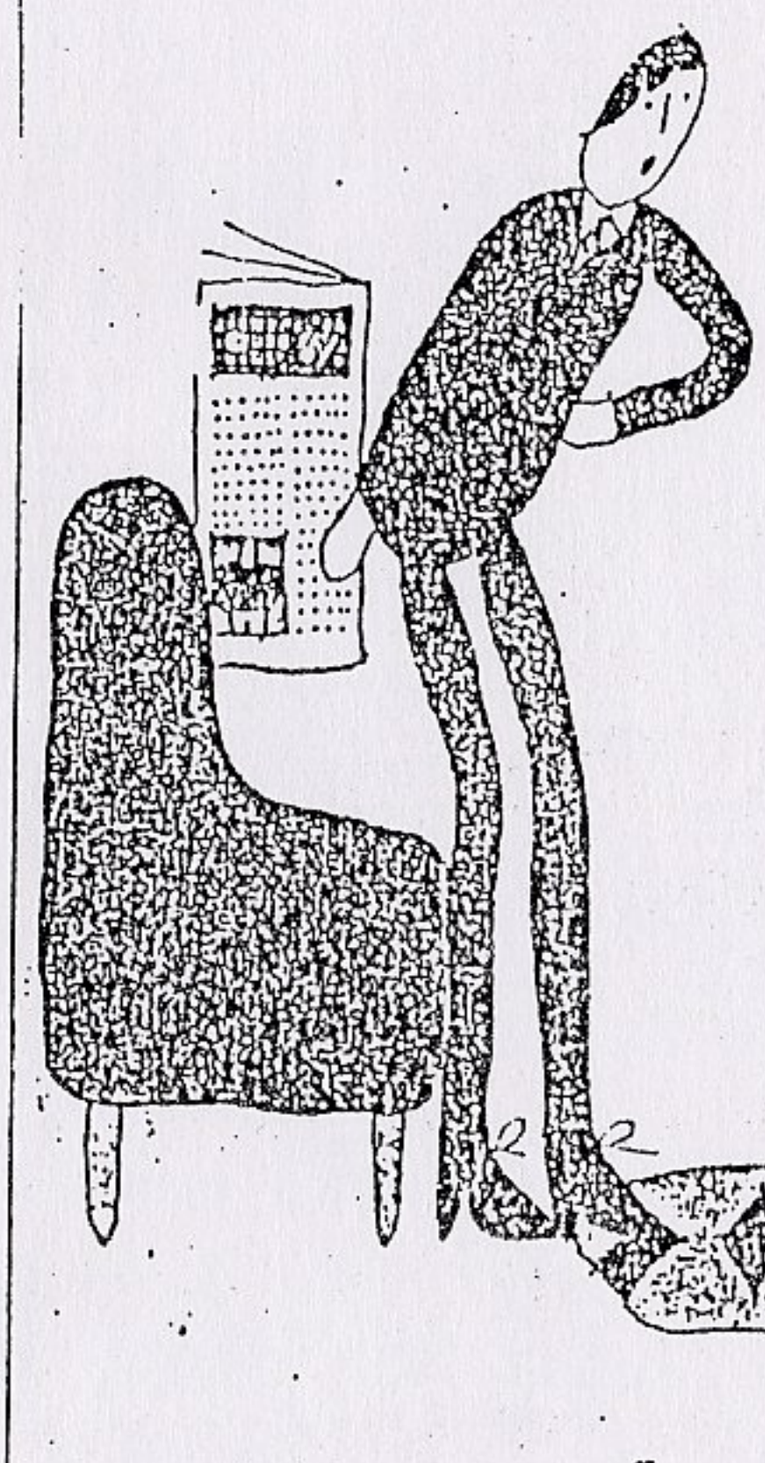

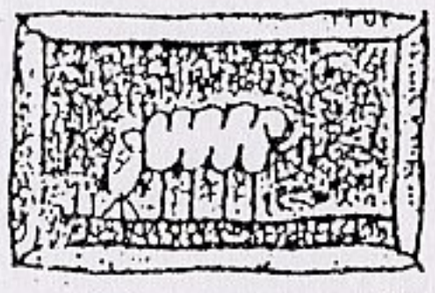

Amikor apukám azt mondja, hogy
gyere csak ide, kisfiam,
beszélni akarok veled,
akkor már biztos, hogy baj van.
Mert ha nincs baj, --
akkor nem mondja, hogy
beszélni akar velem,
hanem mindjárt beszél.

TÖRTÉNIK VALAMI

1. A negyedikes olvasókönyvben olvashatod a következő történetet!

"A vonat befutott a dél-afrikai nagyváros pályaudvarára. Ezen a vonaton kétfajta kocsi volt: külön kocsi a fehér bőrüeknek és külön kocsik a szines bőrüeknek: a feketéknek, barnáknak vagy sárgáknak."

Olvasd el a történetet! Mi a cime, ki az irója és ki forditotta? Segit a tartalomjegyzék!

.....

.....

(5 pont)

Válasz: Ursula Wölfel: Csak fehéreknek! Janikovszky Éva forditotta.

Irodalom: Olvasókönyv 4. osztály. 345. p.

2. Én tudom, hogy ha kérdeznek tőlem valamit,
akkor szépen felelnem kell,
mert ha nem felelek,
akkor rám szólnak, hogy

felelj szépen,
ha kérdeznek!

Az előző történet irójáról bővebben olvashatsz a Kincskereső irodalmi folyóirat 1979. 1. számában. (Néhány szerzőnkről rovatban.) Kiről van szó?

.....

(3 pont)

Válasz: Janikovszky Éva.

Irodalom: Kincskereső 1979. 1. sz. 48. p.

3. Sorolj fel a már általad is megismert szerzőtől könyvcimeket! Segit a könyvtári katalógus!

.....

.....

.....

.....

(1-1 pont)

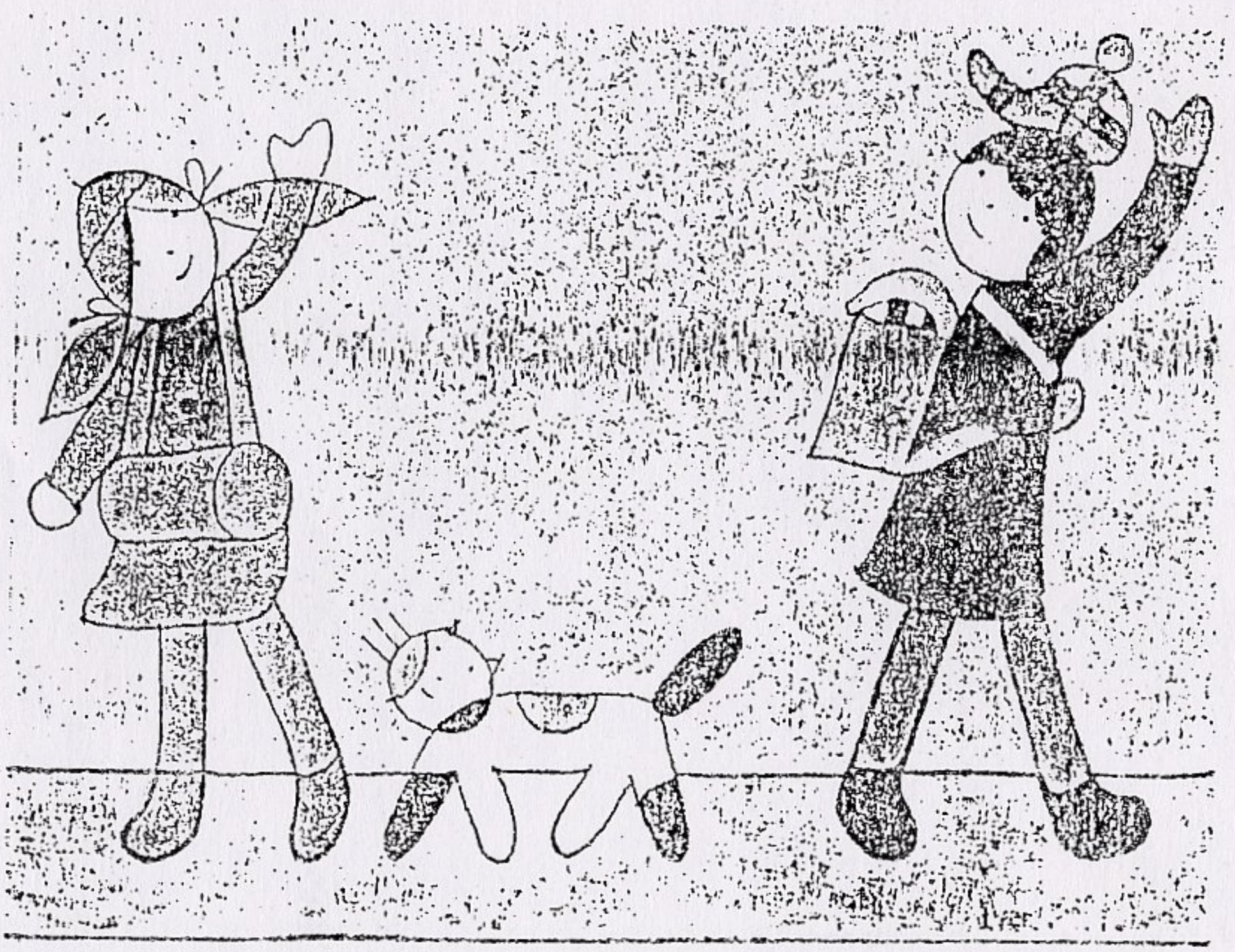

Válasz: Bertalan és Barnabás; Felelj szépen, ha kérdeznek!; Ha én felnőtt volnék; Kire ütött ez a gyerek?; Málnaszörp és szalmaszál; Már megint; Örülj, hogy fiu!; Örülj, hogy lány!

4. Ezeknek a kedves gyermektörténeteknek az illusztrátorára vagyunk kíváncsiak.

Bővebbet olvashatsz az illusztrátorról a Kincskereső 1982. októberi számában. (Néhány szerzőről rovatban.)

Ki rajzolta a képeket, és milyen folytatásos képregény illusztrátora is volt?

.....

(3 pont)

Válasz: Réber László: Az ugy volt...

Irodalom: Kincskereső 1982. 10. sz. 47. p.

5. Ird le az általad olvasott könyvből a legkedvesebb történetet! (Önálló fogalmazás.)

(10 pont)

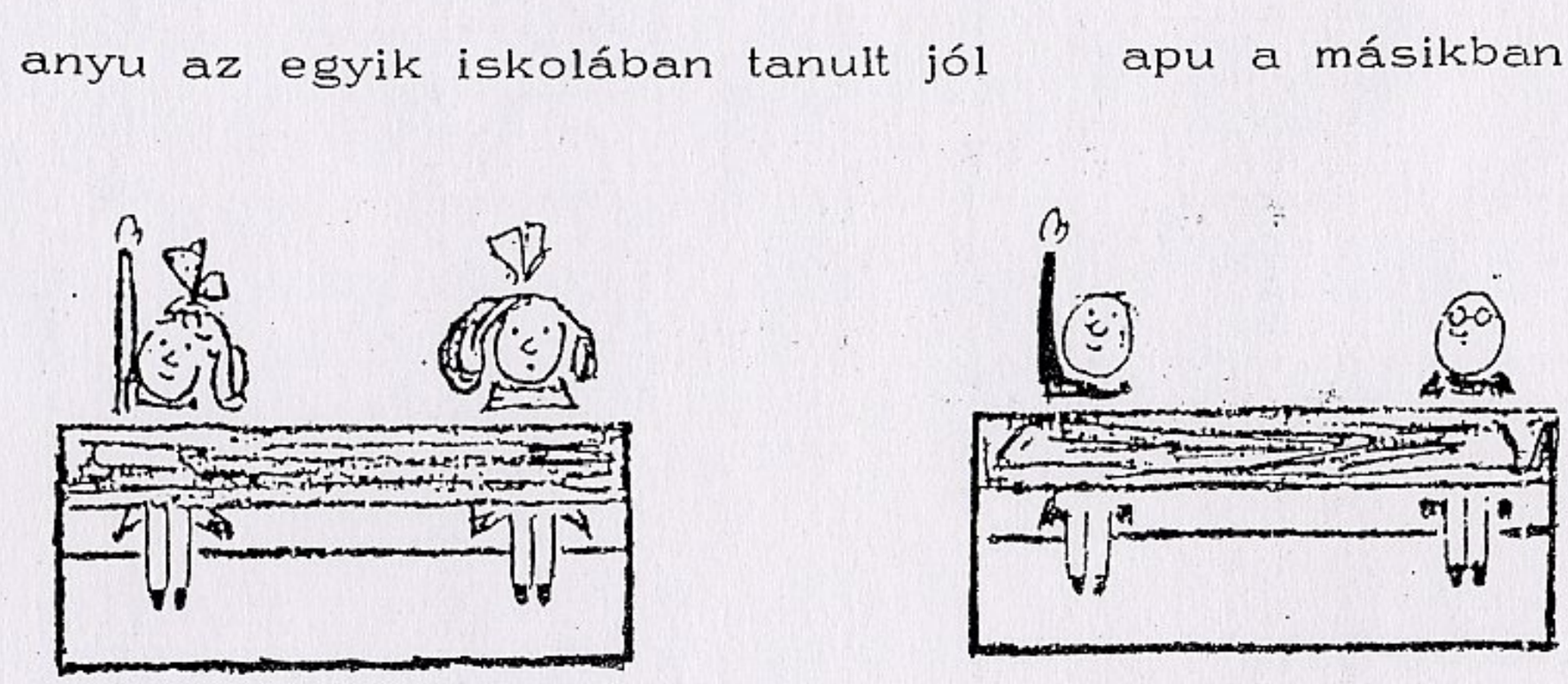

A következő könyvekben buvárkodhatsz

Aszódi Éva, T.: Olvasókönyv. Magyar nyelv és irodalom általános iskola 4. osztály. Bp. 1981, Tankönyvkiadó.

Néhány szerzőnkről. = Kincskereső, 1979. 1. sz.

Néhány szerzőnkről. = Kincskereső, 1982. 10. sz.

KURTA-FURCSA TARKABARKA

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK

AZ ALSÓ TAGOZAT 3-4. OSZTÁLYOSAI RÉSZÉRE

V.

"A TÁVOLSÁGOT,
MINT ÜVEGGOLYÓT,
MEGKAPOD,
ÓRIÁS LESZEL..."

KÖLTÉSZET NAPI MEGEMLÉKEZÉS

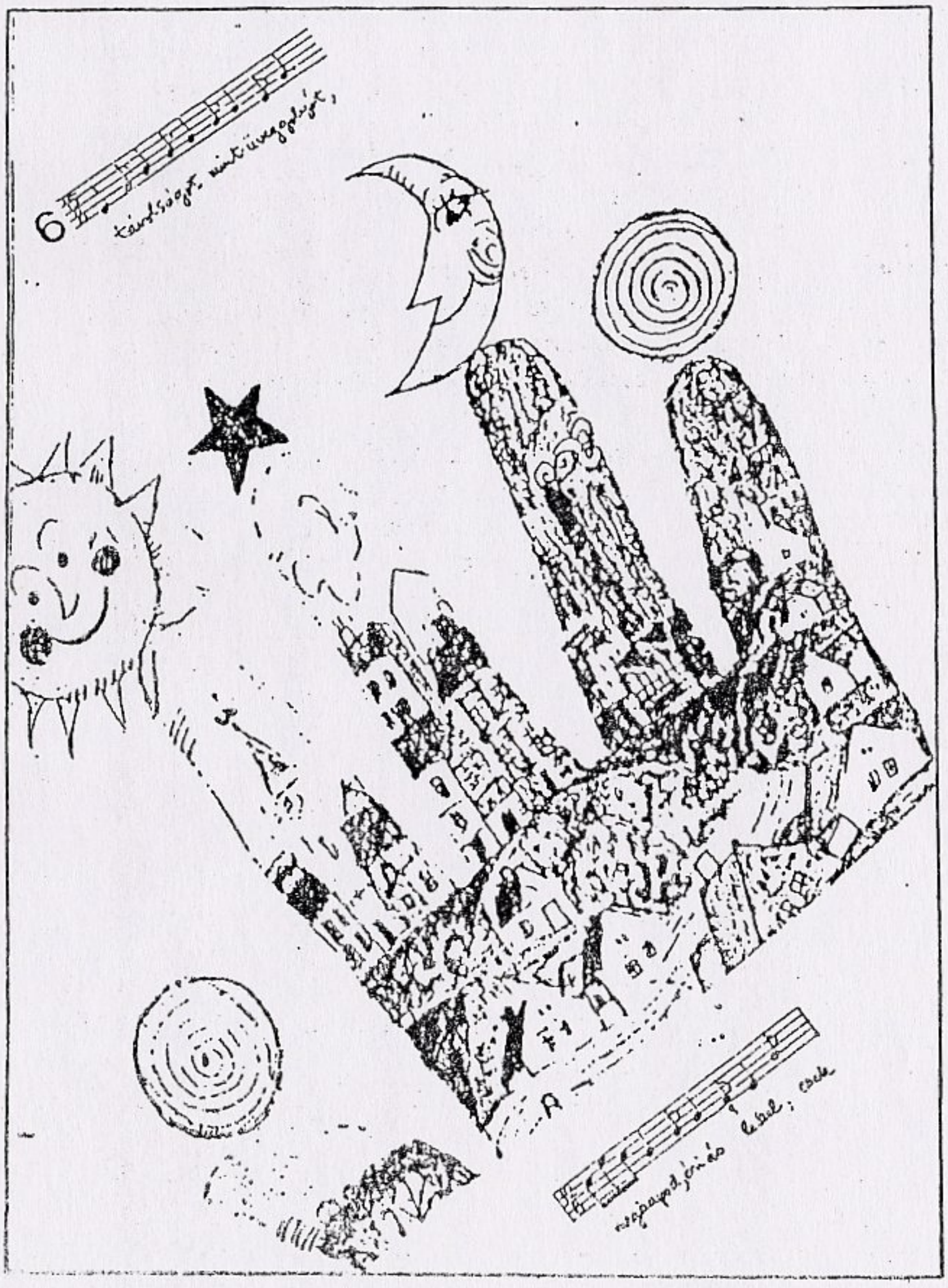

1. Olvasd el a következő önéletrajzi részletet! Ki az önéletrajz szereplője?

.....

(3 pont)

1905-ben születtem Budapesten, görögkeleti vallású vagyok. Apám - néhai József Áron - háromesztendős koromban kivándorolt, engem pedig az Országos Gyermekvédő Liga Öcsödre adott nevelőszülőkhöz. Itt éltem hétéves koromig, már ekkor dolgoztam, mint általában a falusi szegénygyerekek - disznópásztorkodtam. Hétesztendős koromban anyám - néhai Pőcze Borbála - visszahozott Budapestre, s beiratott az elemi iskola második osztályába. Anyám mosással és takaritással tartott el bennünket, engem és két nővéremet. Házaknál dolgozott, odajárt reggeltől estig, s én szülői felügyelet nélkül iskolát kerültem, csibészkedtem. A harmadikos olvasókönyvben azonban érdekes történeteket találtam Attila királyról és rávettem magam az olvasásra. Nem csupán azért érdekeltek a hun királyról szóló mesék, mert az én nevem Attila, hanem azért is, mert Öcsödön nevelőszüleim Pistának hivtak. A szomszédokkal való tanácskozás után fülem hallatára megállapitották, hogy Attila név nincsen. Ez nagyon megdöbbentett, ugy éreztem, hogy létezésemet vonták kétségbe. Az Attila királyról szóló mesék fölfedezése, azt hiszem, döntően hatott ettől kezdve minden törekvésemre, végső soron talán ez az élményem vezetett el az irodalomhoz, ez az élmény tett gondolkodóvá, olyan emberré, aki meghallgatja mások véleményét, de magában fölülvizsgálja; azzá, aki hallgat a Pista névre, mig be nem igazolódik az, amit ő maga gondol, hogy Attilának hivják.

Válasz: József Attila.

Irodalom: József Attila: Világokat igazgatok: üveggolyókkal játszom. 13. p.

2. Miben különbözik a mai gyermekek sorsa a már általad is ismert költő gyermekkorától? (Rövid fogalmazás.)

.....

.....

.....

(10 pont)

3. Mi a vers cime, melyben a "Lángos csillag" kifejezéssel találkozol?

.....

(3 pont)

LÁNGOS CSILLAG

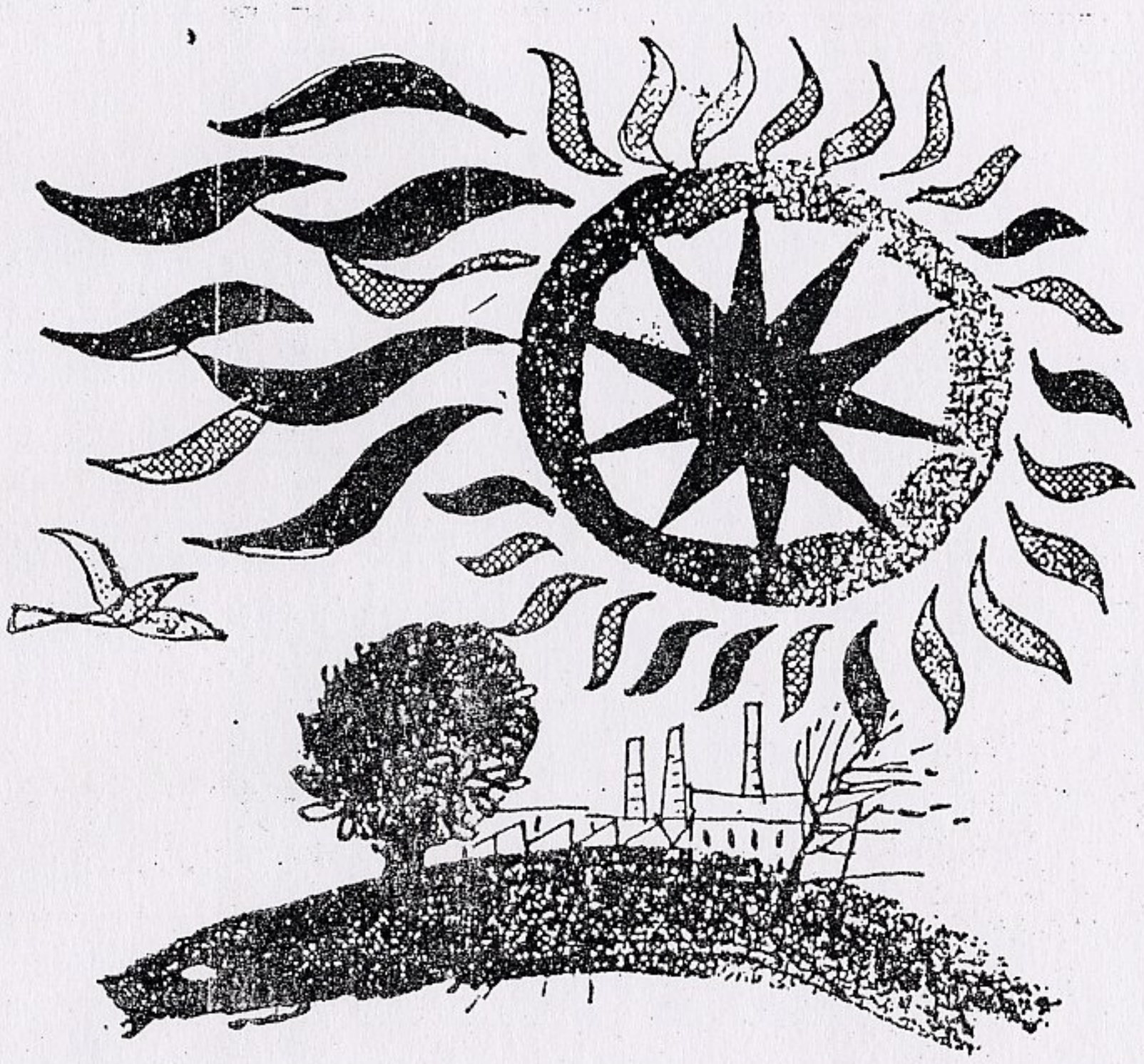

Válasz: Betlehemi királyok.

Irodalom: József Attila: Lángos csillag. 24. p.

4. Melyik vers illusztrációját látod a képeken? Ird a képek alá a megfelelő versszakokat!

(5 pont)

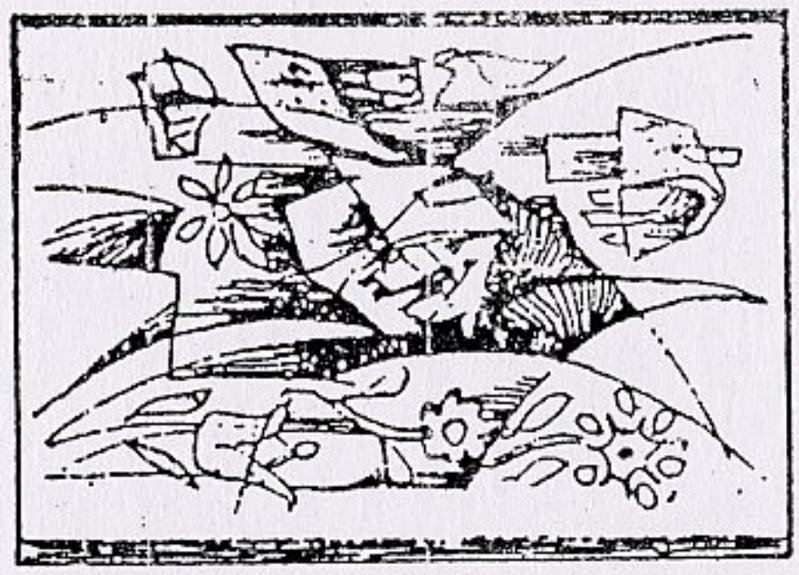

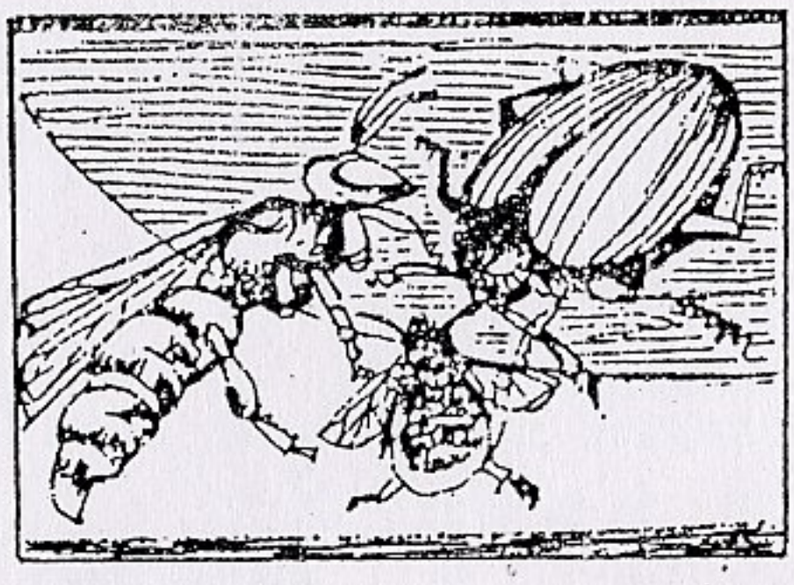

.....

.....

.....

.....

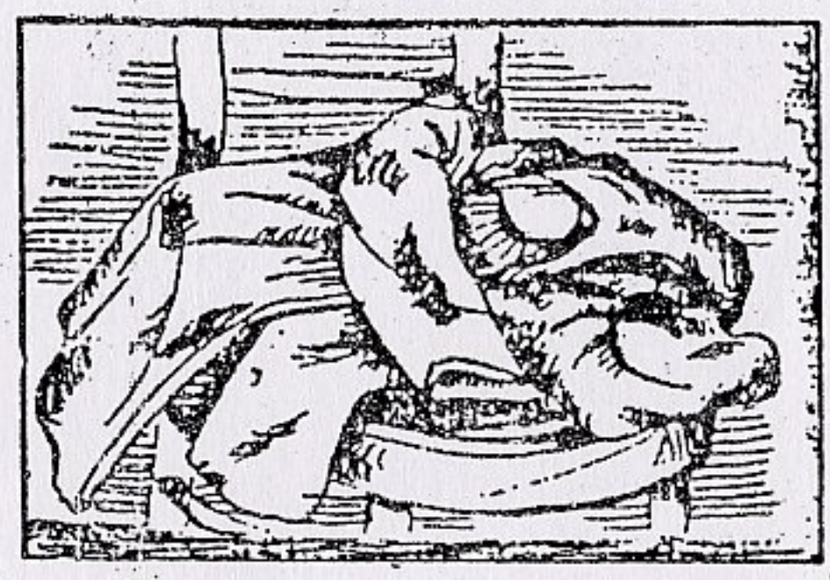

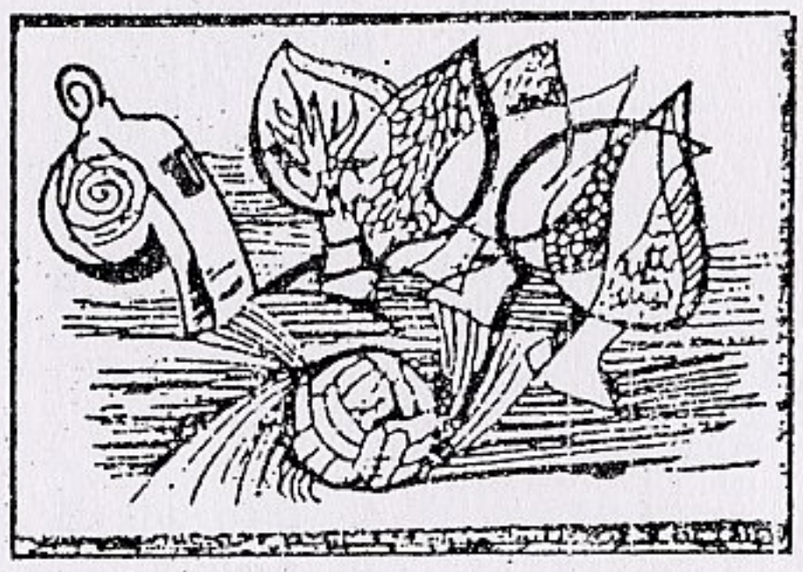

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Válasz: Lehunyja kék szemét az ég, Lábára lehajtja fejét,
lehunyja sok szemét a ház, alszik a bogár, a darázs,
dunna alatt alszik a rét - vele alszik a zümmögés -
aludj el szépen, kis Balázs. aludj el szépen, kis Balázs.

Alszik a széken a kabát, Szundit a labda, meg a sip,
szunnyadozik a szakadás, az erdő, a kirándulás,
máma már nem hasad tovább - a jó cukor is aluszik -
aludj el szépen, kis Balázs. aludj el szépen, kis Balázs.

Irodalom: József Attila: Lángos csillag. 16. p.

5. Mit ünnepelünk minden évben április 11-én? Miért április 11-én ünnepeljük ezt a napot?

.....

.....

(4 pont)

Válasz: Költészet napja. József Attila születésnapja.

Irodalom: Magyar irodalmi lexikon. 1. köt. 545. p.

A következő könyvekben, folyóiratokban
buvárkodhatsz

Arzódi Éva, T.: Olvasókönyv. Magyar nyelv és irodalom általános iskola 4. osztály. Bp. 1981, Tankönyvkiadó.

József Attila: Lángos csillag. Bp. 1965, Móra Kiadó.

József Attila: Világokat igazgatok: üveggolyókkal játszom. Bp. 1980, Móra Kiadó.

Magyar irodalmi lexikon. Bp. 1963, Akad. Kiadó.

PETŐFI ÉLETÚTJA

PETŐFI SÁNDOR ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK 5-7. OSZTÁLYOSOKNAK

I.

GYERMEKKORA, ISKOLÁI

1823-1838.

1. Hol tekinthető meg Ferenczy Béni Petőfi Sándor szobra?

.....

(1 pont)

Válasz: Gyulán.

Irodalom: Lengyel Dénes: Irodalmi kirándulások. 113. p.

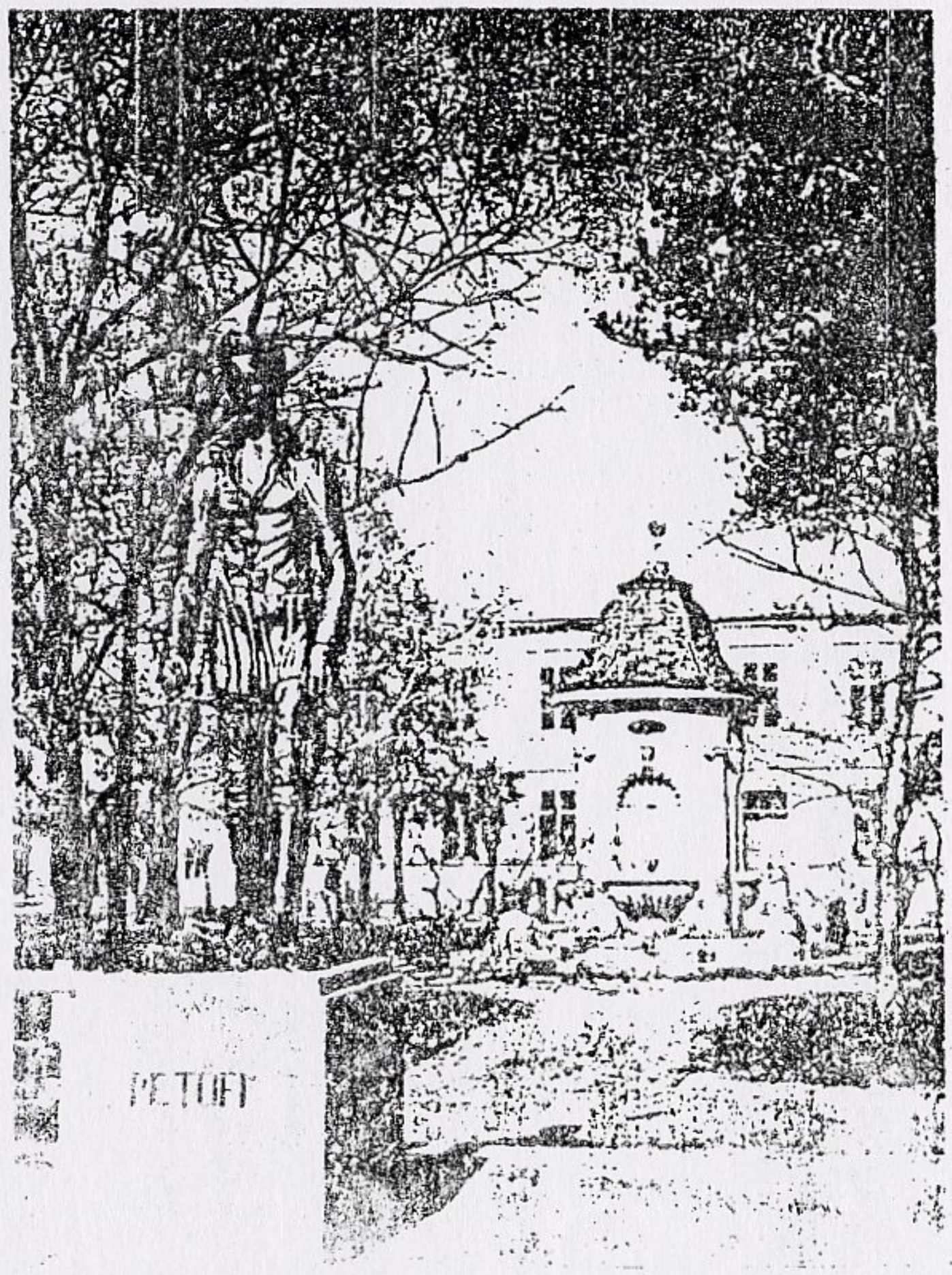

2. A gyermek Petőfit igy jellemzi egyik barátja:

"Korához aránylag igen komoly volt, de ha társai közé keveredett, játék vagy egyéb szórakozás alkalmával viszont igen derült, virgonc lett, mint a csik..."

Hogyan fejeződik be ez a jellemzés?

.....

.....

(1 pont)

Válasz: "Nagy hajlama s kellő bátorsága volt testi erejét tulhaladó vállalatokba bocsátkozni."

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 20. p.

3. Sorold fel időrendben Petőfi iskoláit!

.....

.....

.....

(6 pont)

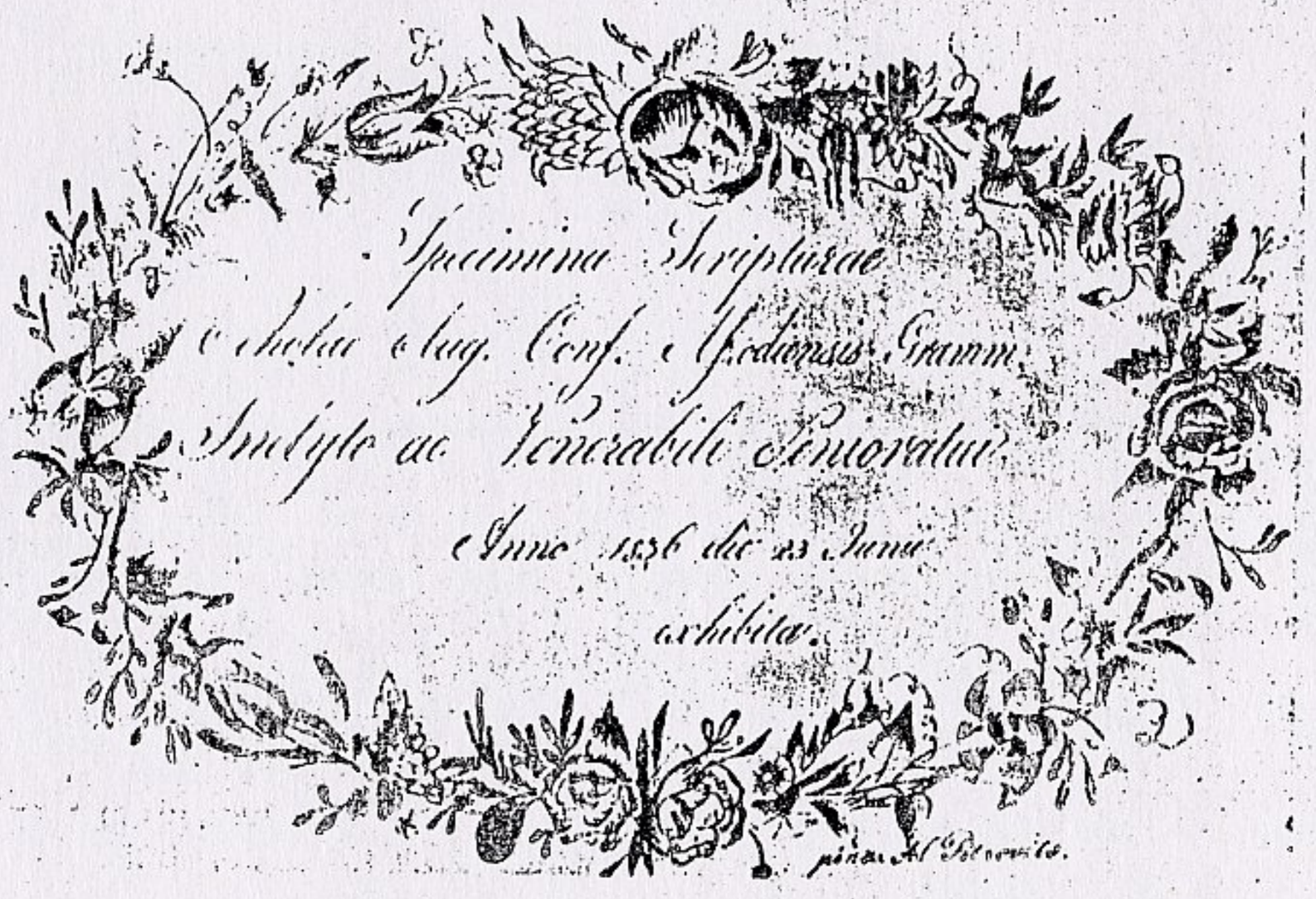

Válasz: 1828/30. Kecskemét, 1831. Szabadszállás, 1831/33. Sárszentlőrinc, 1833/34. Pest, 1835/38. Aszód, 1838/39. Selmec.

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 319. p.

4. Nevezd meg a térkép nyilai megjelölt helységeit! Miről nevezetesek ezek a helyek?

.....

.....

.....

(7 pont)

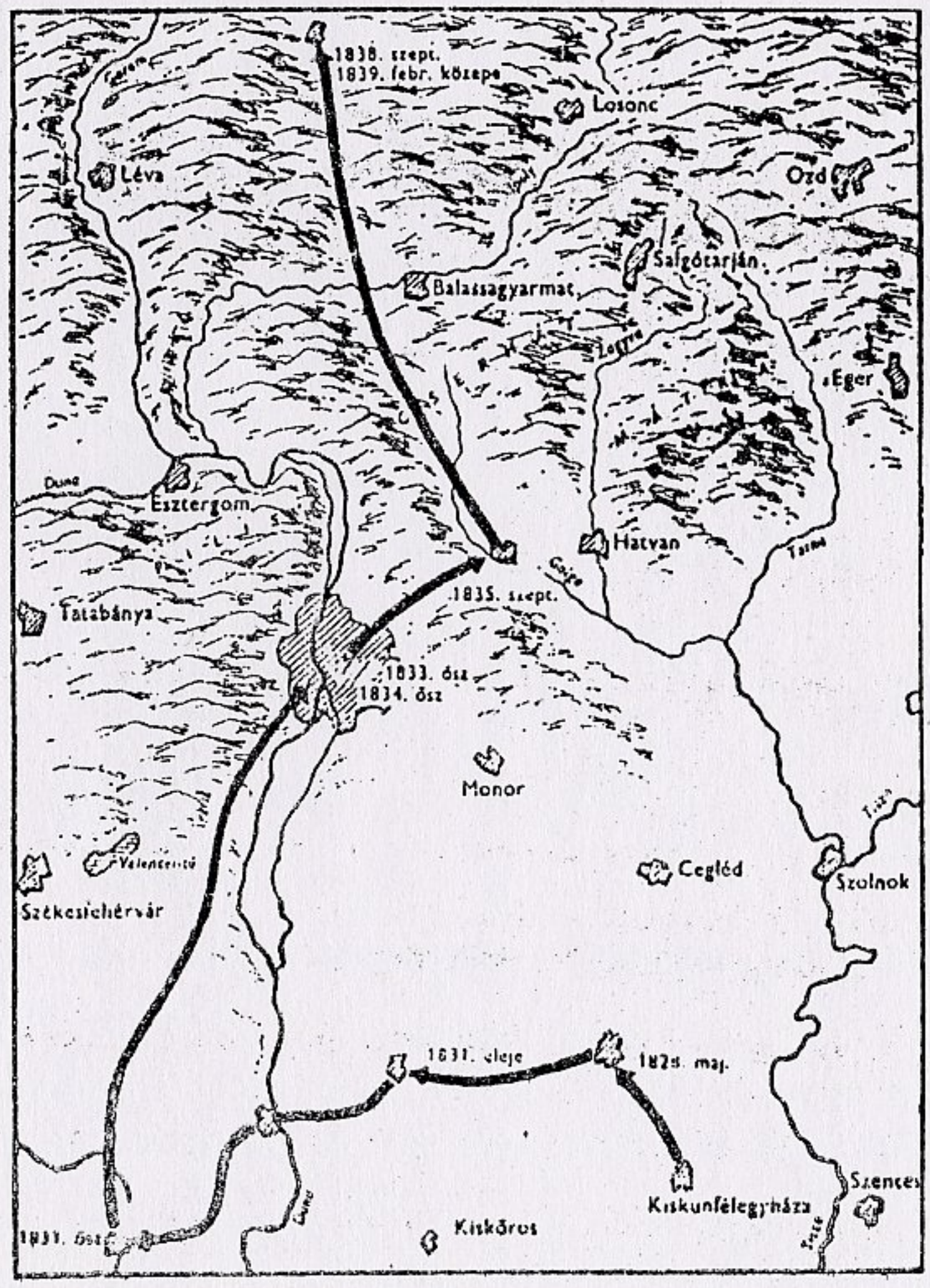

Válasz: Kiskunfélegyháza, Kecskemét, Szabadszállás, Dunaföldvár, Sárszentlőrinc, Pest, Aszód, Selmec.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 24. p.

5. Petőfi igy vall életének jelentős állomásáról:

1. Itt kezdtem verseket csinálni
2. Itt voltam először szerelmes
3. Itt akartam először színész lenni

Melyik ez az állomás?

.....

(1 pont)

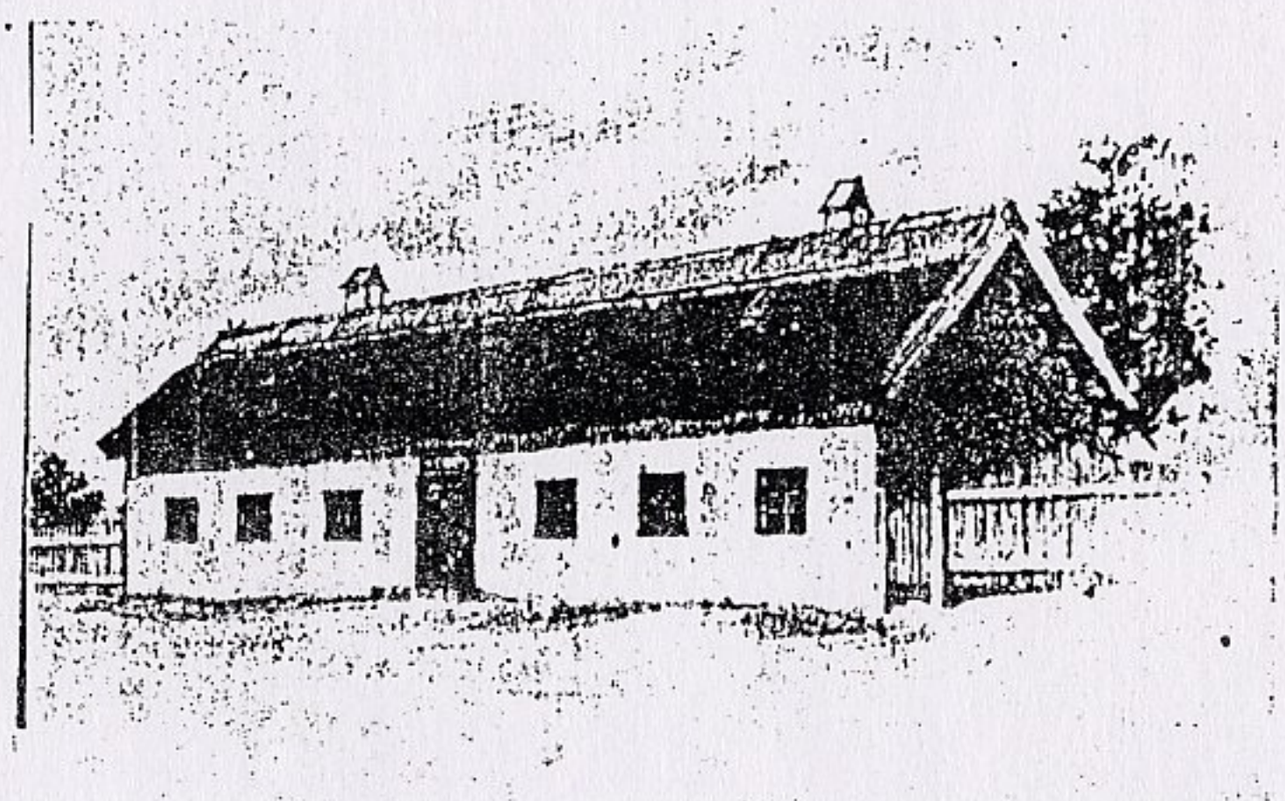

Válasz: Aszód.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 27. p.

6. Petőfi Sándor első kétsoros versét 6 éves korában irta:

Ezek a papok! Mindenkinek asszonyt adnak,
Maguknak egyet sem hagynak.

Milyen körülmények között született meg ez a kétsoros?

.....

.....

.....

(2 pont)

Válasz: Petrovicsék vendégségben voltak jó barátaiknál, s késő este, amikor a lelkész urak éppen eltávoztak, az álmából felriadó Sándorka hangosan elmondta első versét.

Irodalom: Halvany Lajos: Igy élt Petőfi 1. köt. 119-120. p.

7. Ki volt Petőfi segitője és költői példaképe?

.....

(1 pont)

Válasz: Vörösmarty Mihály.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 83-84. p.

8. A bánat? egy nagy óceán.
S az öröm?
Az óceán kis gyöngye.
Talán,
Mire felhozom, össze is töröm.

Keresd meg a Kincskereső cimü folyóiratnak azt a számát, amelyikben a fenti költemény rimeléséről olvashatsz! Ki irt 1921-ben A magyar rim cimü irásában Petőfi rimmüvészetéről?

.....

(1 pont)

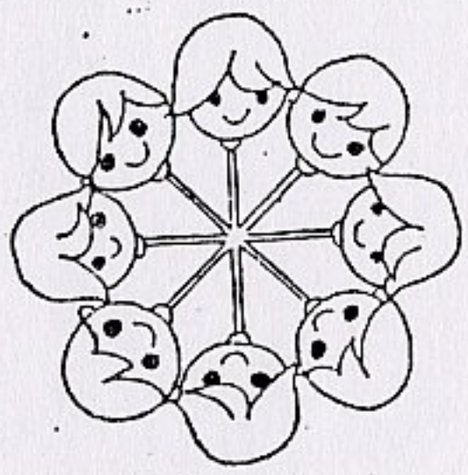

Válasz: Kosztolányi Dezső.

Irodalom: Kincskereső 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára 1823-1973. 41. p.

9. Keresd meg Kisfaludi Stróbl Zsigmond Petőfi szobrának képét a könyvtárban! Nézd meg a muzeumban! Melyik könyvben (folyóiratban) találtad meg a szobrot?

Válasz: Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Emberek és szobrok. 213. p.

Irodalom: Kincskereső 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára 1823-1973. 35. p.

10. **Petőfi életének** mely szakaszát idézi fel Kisfaludi Stróbl Zsigmond "Vándor Petőfi"-je?

.....

.....

(2 pont)

Válasz: A vándorszínész Petőfit örökiti meg, illetve idézi fel a szobor.

A következő könyvekben, folyóiratokban buvárkodhatsz

Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. Petőfi Sándor élete saját müveiben, kortársi emlékezésekben és egykoru képekben. Bp. 1985, Móra Kiadó.

Hatvany Lajos: Igy élt Petőfi. 1-2. köt. Bp. 1967, Akad. Kiadó.

Kincskereső. 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára 1983-1973.

Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Emberek és szobrok. Visszaemlékezések. Bp. 1969, Képzőművészeti Alap.

Martinkó András: Petőfi életutja. Dokumentumok. Bp. 1972, Kossuth Kiadó.

Lengyel Dénes: Irodalmi kirándulások. Bp. 1977, Tankönyvkiadó.

Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. Bp. 1973, Gondolat.

PETŐFI SÁNDOR ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK 5–7. OSZTÁLYOSOKNAK

II.

VÁNDORÉVEK

1839–1844.

1. Mi volt az oka, s mi lett a következménye, hogy Petőfi otthagyta a selmeci gimnáziumot?

.....

.....

(2 pont)

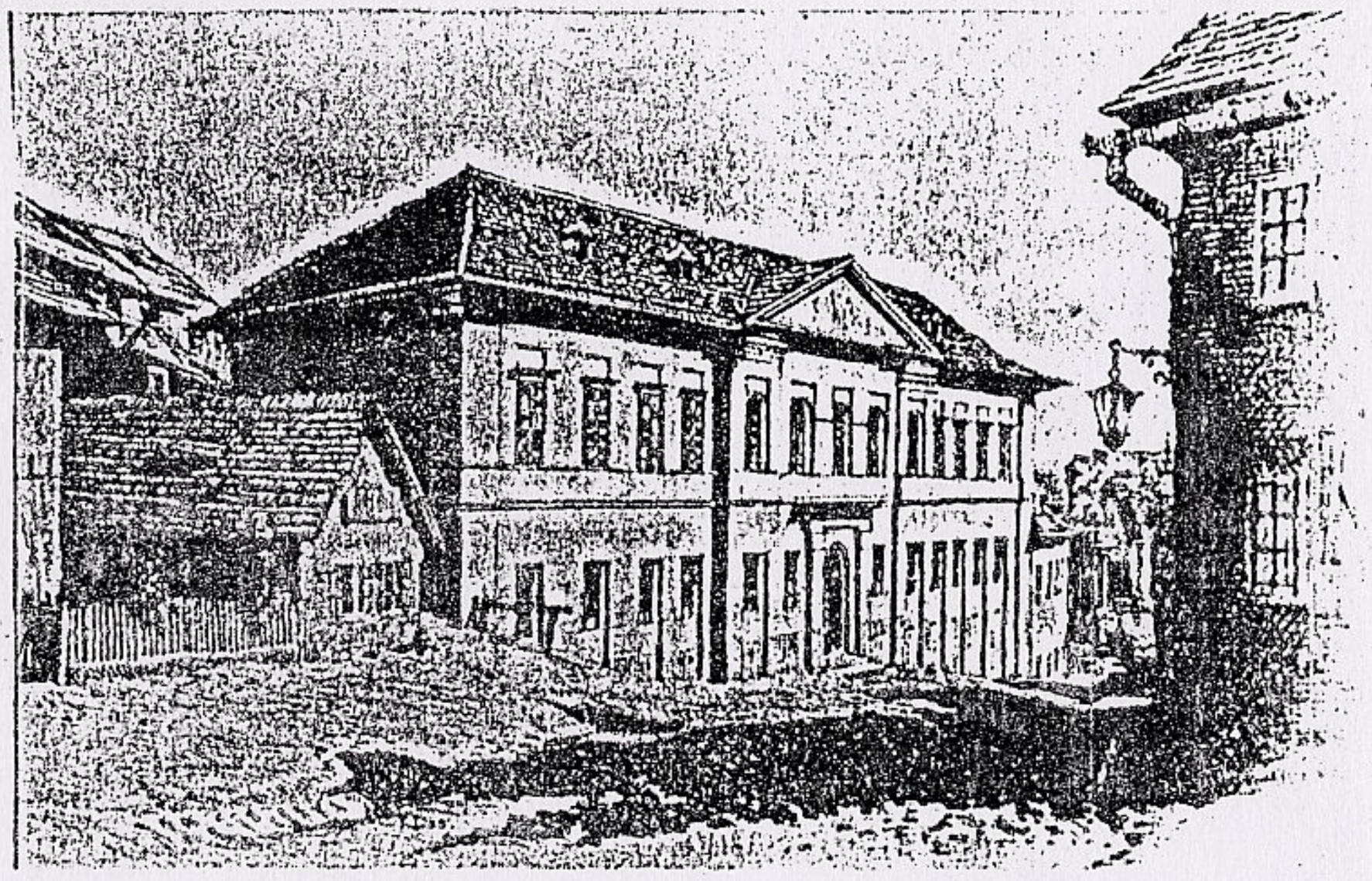

Válasz: Petőfit Lichard Dániel megbuktatta magyar történelemből, ezért édesapja kitagadta, s földönfutó lett.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 29. p.

2. A költő vándoréveit jellemzi a következő részlet:

> "Bejárta az országot, volt diák, szinész és katona, országgyülési tudósitásokat másolt, s verse jelent meg a legtekintélyesebb lapban. A nyomor nagy tanitómester!..."

Folytasd az idézetet Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor cimü könyve alapján!

.....

.....

(2 pont)

Válasz: "A gyalog és ekhós szekéren megtett hosszu utak, a csárdai szállások, a katonaság évei a népélet ismeretével tágitották Petőfi látókörét, életre szóló élményeket nyujtottak a költőnek."

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 35. p.

3. Petőfi soproni katonáskodása idején, 1839-ben irta Első szerelem cimü versét. Kire emlékezik ebben a költeményben?

.....

.....

.....

(2 pont)

Válasz: Ostffyasszonyfai tartózkodása idején beleszeretett a környék egyik legszebb lányába, Csáfordi Tóth Rózába.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 48. p.

4. Sorold fel azokat a helységeket, ahol Petőfi vándorszinészként 1842-43-ban verset irt!

.....

.....

(5 pont)

JÁTÉKSZÍNI

KÖNYV.

PÁLYTÁRSAIK ÉS BARÁTAIK

Kossy József,

KECSKEMÉTEN,

1843.

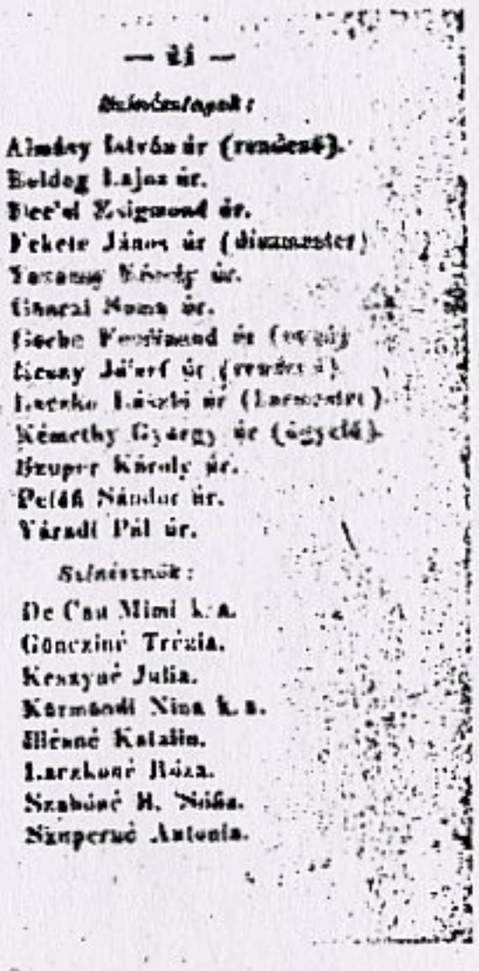
— 21 —

Színészetek:

Almásy István úr (rendező).
Boldog Lajos úr.
Fiedl Zsigmond úr.
Fekete János úr (díszmester)
Tarczy Károly úr.
Tihanyi Ferenc úr.
Gerbe Ferdinand úr (rendező)
Kenyy József úr (rendező)
Lacsko László úr (karmester)
Németh György úr (ügyelő)
Szuper Károly úr.
Petőfi Sándor úr.
Váradi Pál úr.

Színésznők:

De Cau Mimi k. a.
Göncziné Terézia.
Kenyyné Julia.
Kármándi Nina k. a.
Illésné Katalin.
Laczkóné Róza.
Szabóné H. Nina.
Szuperné Antonia.

Válasz: Székesfehérvár, Kecskemét, Pápa, Pozsony, Pest, Gödöllő, Diószeg, Székelyhida, Debrecen.

Irodalom: Petőfi Sándor összes költeményei. Bp. 1972.

5. Hol éltek Petőfi szülei ebben az időszakban? Sorold fel azokat az ismert verseket, melyek szüleinél tett látogatásakor születtek!

.....

.....

(4 pont)

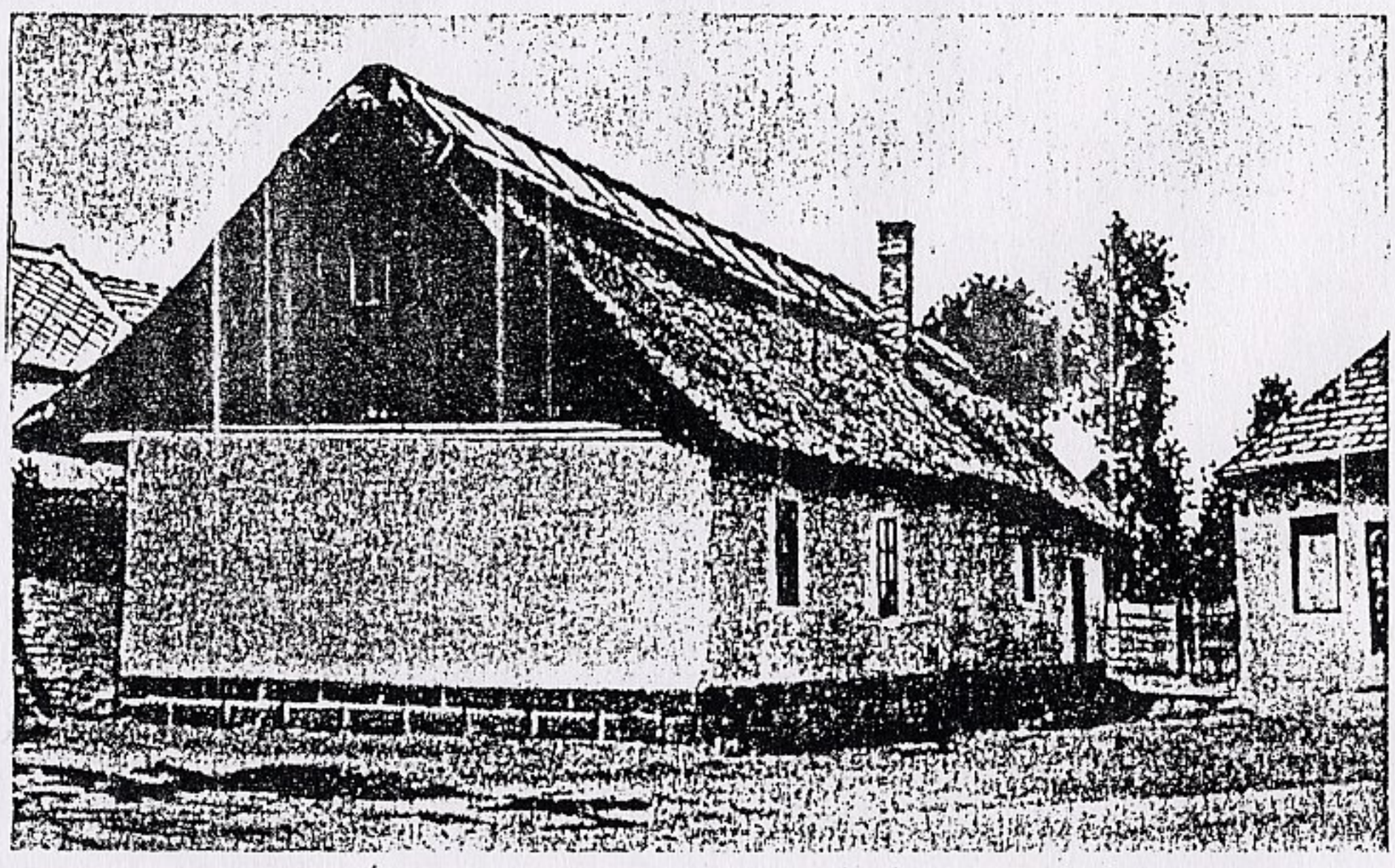

Válasz: Dunavecse; István öcsémhez; Egy estém otthon; Füstbement terv.

Irodalom: Petőfitől-Petőfiről. 26. p.

6. Kinek, mi célból irta Petőfi az alábbi levelet?

"Tekintetes Szerkesztő Ur!

Ha csekély munkácskáim a megjelenésre érdemesek, kérem őket az Athenaeumban felvenni. Gyenge erőmet továbbra is ajánlva vagyok
Tekintetes szerkesztő urnak
alázatos szolgája

Petrovics Sándor
tanuló

Pápán, maj. 5. 1842"

.....

.....

(2 pont)

Válasz: Bajza Józsefnek, Az Athenaeum szerkesztőjének 1842. májusában néhány versét küldte el.

Irodalom: Igy élt a szabadságharc költője. 62. p.

7. Miért volt emlékezetes a költő számára 1842 karácsonya?

.....

.....

(2 pont)

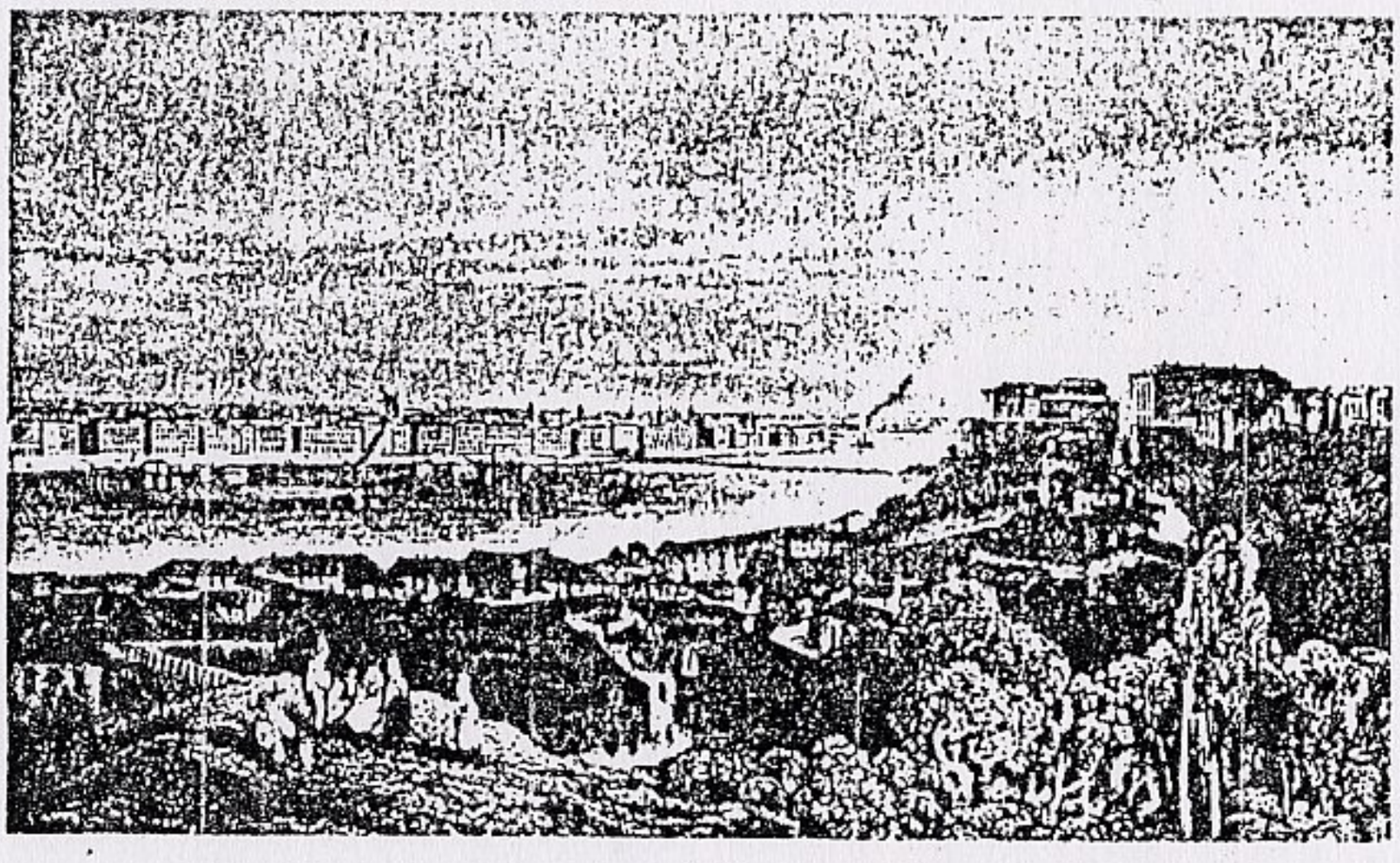

Válasz: 1842 karácsonyán Petrovicsból immár végérvényesen Petőfi lett.

8. Keresd meg a könyvtárban Orlay Petrics Soma Petőfi Debrecenben című festményét! A kép alapján milyennek képzeled Petőfi ekkori életét?

.....

.....

(2 pont)

Válasz: Petőfi nagy szegénységben élt ekkor, éhezett és fázott Debrecenben.

Irodalom: Petőfitől-Petőfiről. 81-83. p.

9. A költő életének mely változását jelzi a Bucsu a szinészettől cimü versének alábbi részlete?

"Eddig Thalia papja voltam,
Most szerkesztő-segéd leszek.
Isten veled, regényes élet!
Kalandok, isten veletek!"

.....

.....

(1 pont)

Válasz: 1844. junius végén Petőfi Pesten elfoglalja a segédszerkesztői állást.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 86. p.

10. Miért jelentősek az alábbi dátumok?

1844. október
1844. november

....

....

(2 pont)

Válasz: 1844. október 27-én megjelent A helység kalapácsa. 1844. november 10-én Versek 1842-1844 cimmel megjelent első verseskötete.

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 322. p.

A következő könyvekben buvárkodhatsz

Dékete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. Petőfi élete saját miiveiben, kortársi emlékezésekben és egykoru képekben. Bp. 1985, Móra Kiadó.

Martinkó András: Petőfi életutja. Bp. 1972, Kossuth Kiadó.

Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. Bp. 1973, Gondolat.

Petőfi Sándor összes költemények. Bp. 1972, Szépirodalmi Kiadó.

Petőfitől-Petőfiről. A költő születésének 150. évfordulóján. Antológia. Bp. 1973, Tankönyvkiadó.

PETŐFI SÁNDOR ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK 5-7. OSZTÁLYOSOKNAK

III.

PESTTŐL A FORRADALOMIG

1845-1848.

1. Ki illusztrálta Petőfi Sándor 1978. kiadásu János vitéz cimü könyvét?

.....

(1 pont)

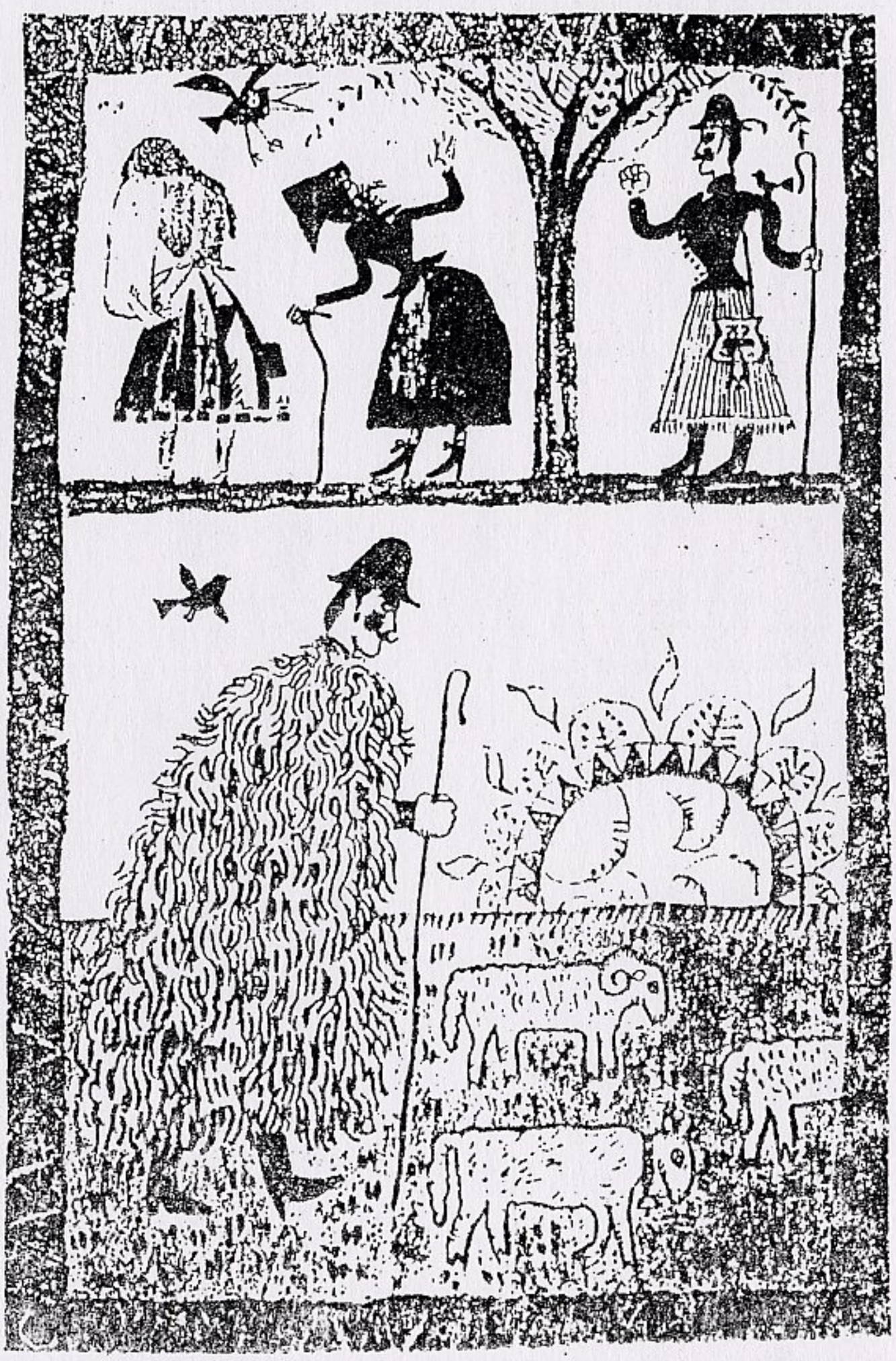

Válasz: Würtz Ádám.

Irodalom: Petőfi Sándor: János vitéz. Bp. 1978.

2. Sorold fel időrendben Petőfi 1845-46-ban megjelent kötetei!

.....

.....

(1-1 pont)

Válasz: János vitéz (1845. március 6.); Cipruslombok Etelka sírjáról (1845. március 20.); Szerelem gyöngyei (1845. október 20.); Versek II. kötet (1845. november 10.); Felnők (1846. április 23.); A hóhér kötele. Regény. (1846. junius 4.)

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 322. p.

3 Kit jellemeznek Illyés Gyula alábbi sorai?

"A sötétbarna haj koronájában üde, tiszta homlok..."

Folytasd az idézetet!

.....

.....

(4 pont)

Válasz: Szendrey Julia.

"...enyhén kiugró pofacsontu, enyhén szegletes, mongolszabásu arc, a mandulaalaku barna szemek nem bandzsán össze, hanem egy hajszálnyira kancsalul szétállnak, ez a tekintetet révedezővé, átszellemültté teszi akkor is, amikor a lélek a legköznapibb gondokba merül."

Irodalom: Illyés Gyula: Petőfi Sándor. 227. p.

4. Sorold fel azokat az ismert Petőfi-verseket, amelyek Koltón a mézeshetek idején iródtak! Olvasd is el ezeket a költeményeket!

.....

.....

(1-1 pont)

Válasz: Beszél a fákkal a bus őszi szél; Amióta én megházasodtam; Szeptember végén.

5. Keresd meg a könyvtárban a Kincskeresőnek a költő születése 150. évfordulójára kiadott Petőfi-számában Csoóri Sándor: Beszél a fákkal a bus őszi szél cimü ismertetését!

Melyek azok a költemények, amelyeket Csoóri Sándor megemlit ebben az ismertetésben?

.....

.....

(1-1 pont)

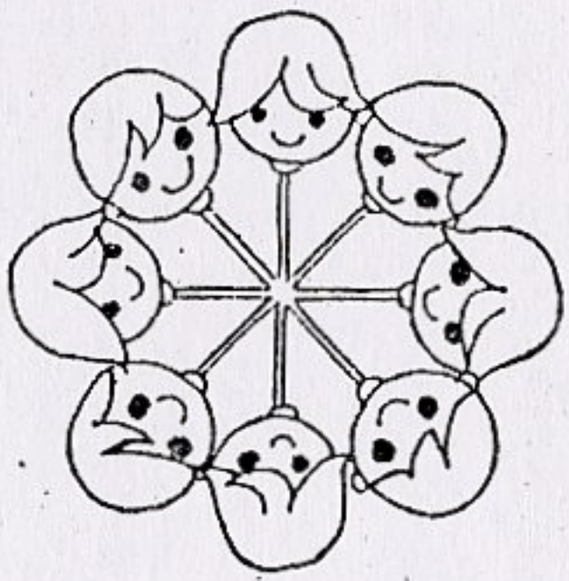

Válasz: Szabadság, szerelem; Négyökrös szekér; Tisza; Levél Arany Jánoshoz; A kutyák és farkasok dala; Alföld.

Irodalom: Kincskereső 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára 1823-1973. 21-23. p.

6. Ki irta Petőfinek a következő sorokat?

"...Szatmárból jövén meglátogatott Szalontán, először, s junius 1-10. napját nálam töltötte. Irt ott néhány verset, engem lerajzolt (rosszul) és a csonkatornyot, melyet meg is verselt."

.....

(1 pont)

Válasz: Arany János.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 132. p.

7. Petőfi 1847 decemberében versben ünnepli a vasutat (Vasuton). Mi ihlette a költőt a vers megírására?

.....

(3 pont)

Válasz: Egy 1847. december 13-i vasuti kirándulás Pest és Vác között.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 153. p.

8. 1848 elején Európa-szerte forradalmak törnek ki. Jelöld be a térképen a forradalmi tüz terjedését! Segit Martinkó András: Petőfi életutja cimü könyve.
(3 pont)

Válasz: A térképen nyillal jelöltük a forradalmi tüz terjedését.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 157. p.

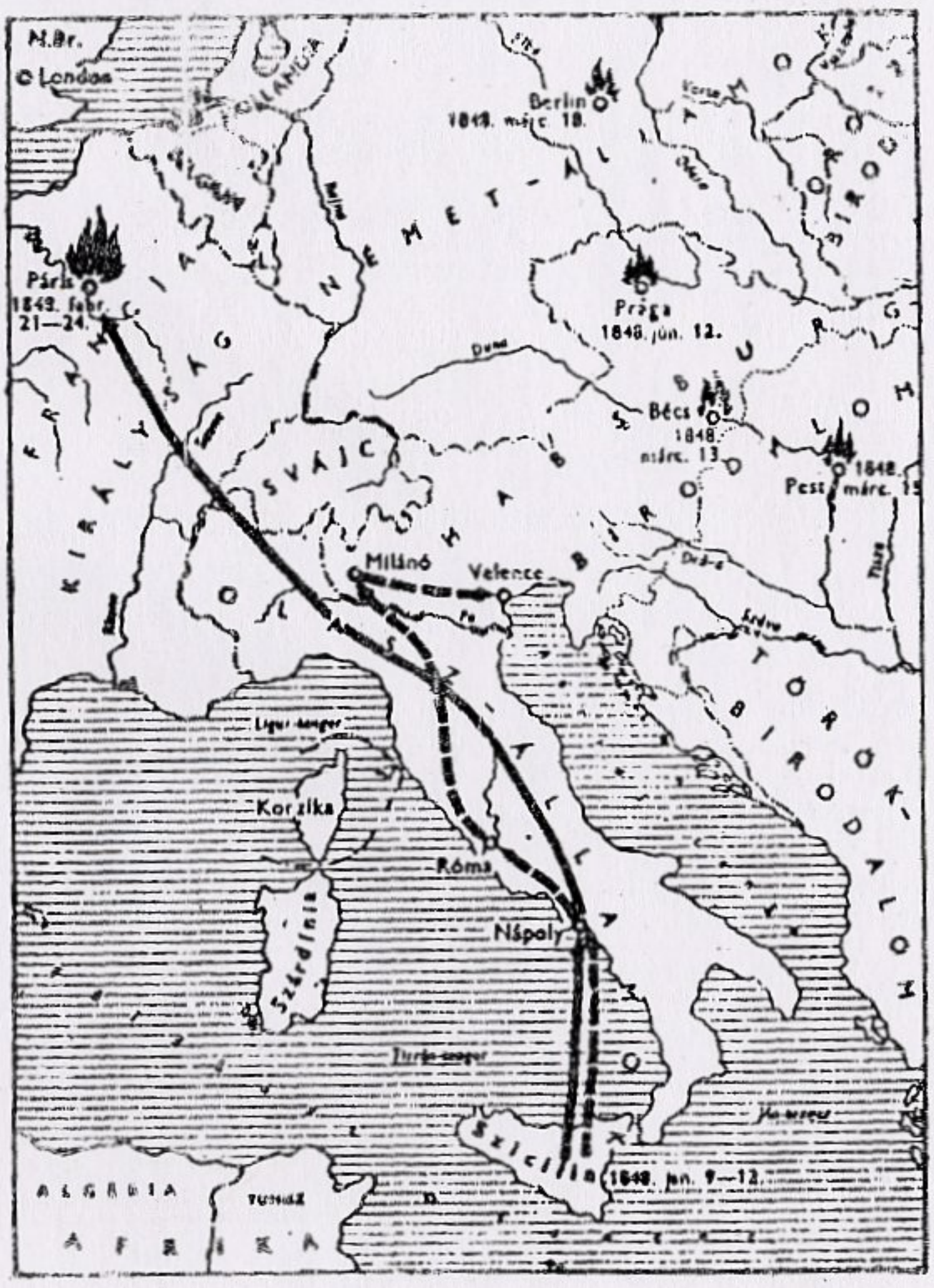

3. Nevezd meg azoknak a verseknek a cimét, amelyeket emlékezetből, könyv nélkül is el tudnál mondani, s melyek ebben az alkotói korszakban (1845-1848) születtek!

.....

.....

(1-1 pont)

Válasz: A könyv nélkül ismert versek cimei.

[illegible] könyvvel.

10. Ki zenésitette meg a Nemzeti dalt az 1848-as forradalom idején?

.....

(2 pont)

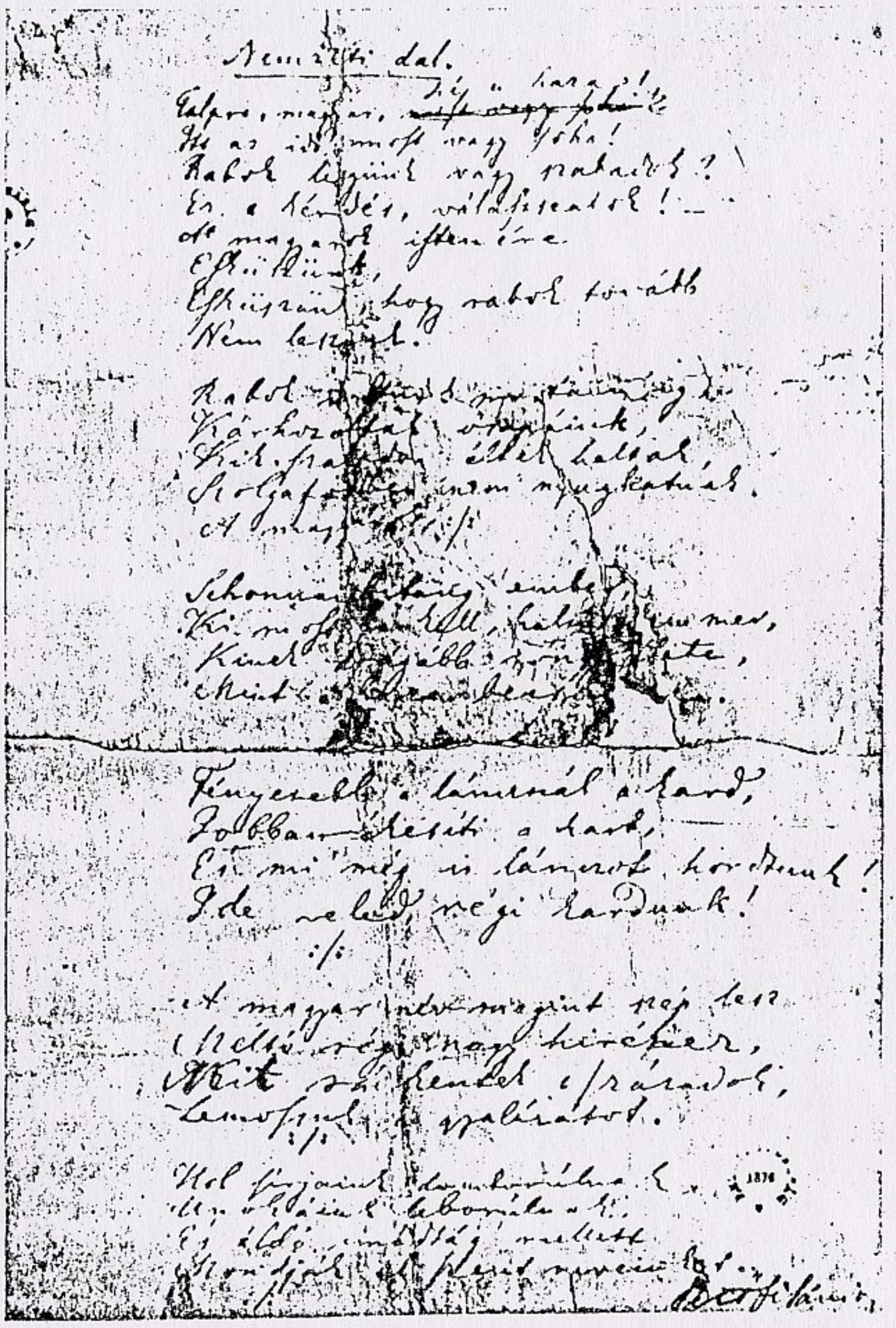

Válasz: Szerdahelyi József.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 165. p.

A következő könyvekben, folyóiratokban buvárkodhatsz

Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. Bp. 1985, Móra Kiadó.

Illyés Gyula: Petőfi Sándor. Bp. 1967, Szépirodalmi Kiadó.

Kincskereső. 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára. 1823-1973.

Martinkó András: Petőfi életutja. Bp. 1972, Kossuth Kiadó.

Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. Bp. 1973, Gondolat.

Petőfi Sándor: János vitéz. Bp. 1978, Móra Kiadó.

Petőfi Sándor összes költeményei. Bp. 1972, Szépirodalmi Kiadó.

PETŐFI SÁNDOR ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE

IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK 5-7. OSZTÁLYOSOKNAK

IV.

A FORRADALOMBAN ÉS A SZABADSÁGHARCBAN

1848-1849.

1. Nevezd meg azt a müvet, amelyből az alábbi idézetet választottuk!

"A szőlőszem kicsiny gyümölcs
Egy nyár kell hozzá mégis, hogy megérjék...
Tudom, hogy amidőn megérkezik
A nagy szüret
Akkorra én már rég lementem,
S parányi müvemnek nyoma
Elvész az óriási munka közt,
De életemnek a munka erőt ad,
Halálomnak pedig megnyugovást,
Hogy én is, én is egy sugár vagyok!"

.....

(1 pont)

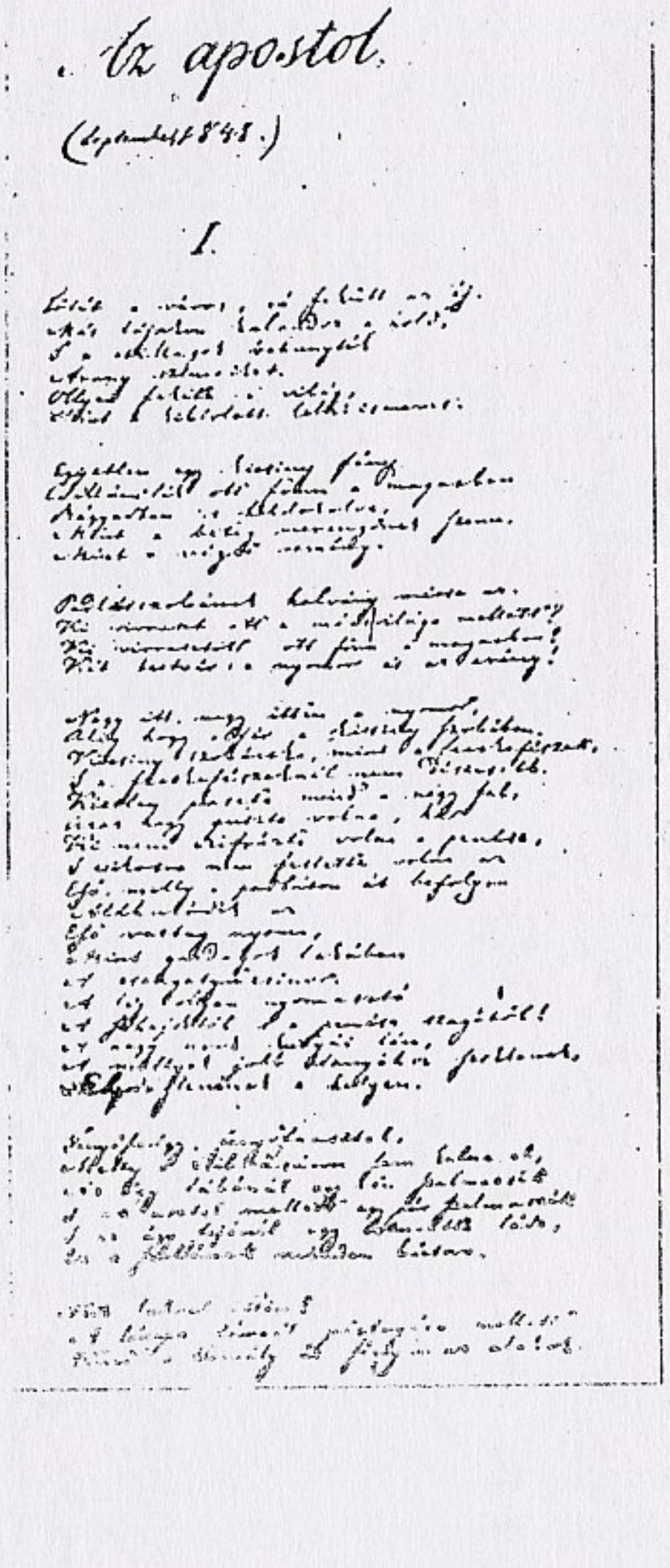

Válasz: Az apostol.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 170-172. p.

2. Kinek "címezte" Petőfi a következő sorokat? Mi a vers címe?

"Tábornok ur, én nem tartom magam
Nagy embernek, de akkorácska csak
Vagyok, hogy oly parányok, aminő ön
Levett kalappal szóljanak velem."

.....

(2 pont)

Válasz: Klapka György tábornoknak. A vers cime: Egy goromba tábornokhoz.

Irodalom: Martinkó András: Petőfi életutja. 231. p.

3. Milyen szomoru esemény hatására irta a költő a következő sorokat?

"Végre megtörtént a
Rég várt viszontlátás!
Nincs köszönet benne
Nincsen istenáldás!
Látom jó atyámat... vagy csak koporsóját,
Annak sem látszott ki csak az egyik széle,
Ezt is akkor láttam kint a temetőben,
Amikor jó anyámat tettük le melléje."

.....

.....

(2 pont)

Válasz: Szülei halálára irta a költeményt.

Irodalom: Petőfi Sándor összes költeményei. 1118. p.

Írjatok fel azokat a legismertebb lelkesitő Petőfi-verseket, amelyek ebben az időszakban születtek!

.....

(1-1 pont)

Válasz: Csatában, Csatadal, Európa csendes, ujra csendes...

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 295-296. p.

5. Ki zenésitette meg Petőfi forradalmi versét?

.....

(1 pont)

Válasz: Szabó Ferenc.

Irodalom: Petőfitől-Petőfiről. 209. p.

6. A Kincskereső 1973-as Petőfi-számában olvashatsz a költő katonai kitüntetéséről. Nevezd meg azt a kitüntetést, amit Petőfi - "azon érdemeiért, melyeket a csatatéren a hazának tett" - kapott Bem Józseftől.

.....

(2 pont)

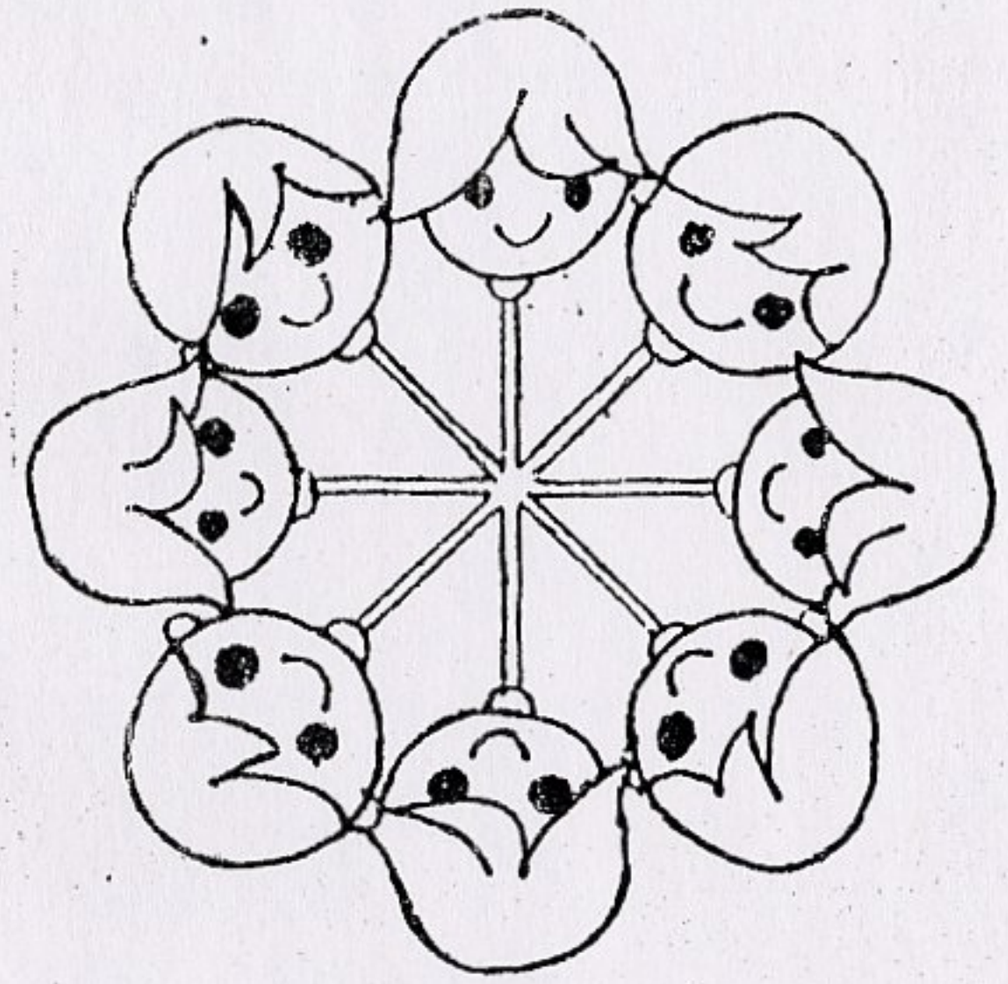

Válasz: Érdemdiszjel - III. osztály a vizaknai ütközetért.

Irodalom: Kincskereső 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára. 31-32. p.

7. Sorold fel azokat a helyeket, ahol Petőfi családja a forradalom és szabadságharc idején tartózkodott!

.....

.....

(1-1 pont)

Válasz: Pest, Endrőd, Debrecen, Nagyszalonta, Buda-Pest, Mezőberény, Torda.

Irodalom: Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. 323-325. p.

8. Melyek voltak a honvédtiszt Petőfi nevezetesebb állomásai?

.....

.....

.....

(1-1 pont)

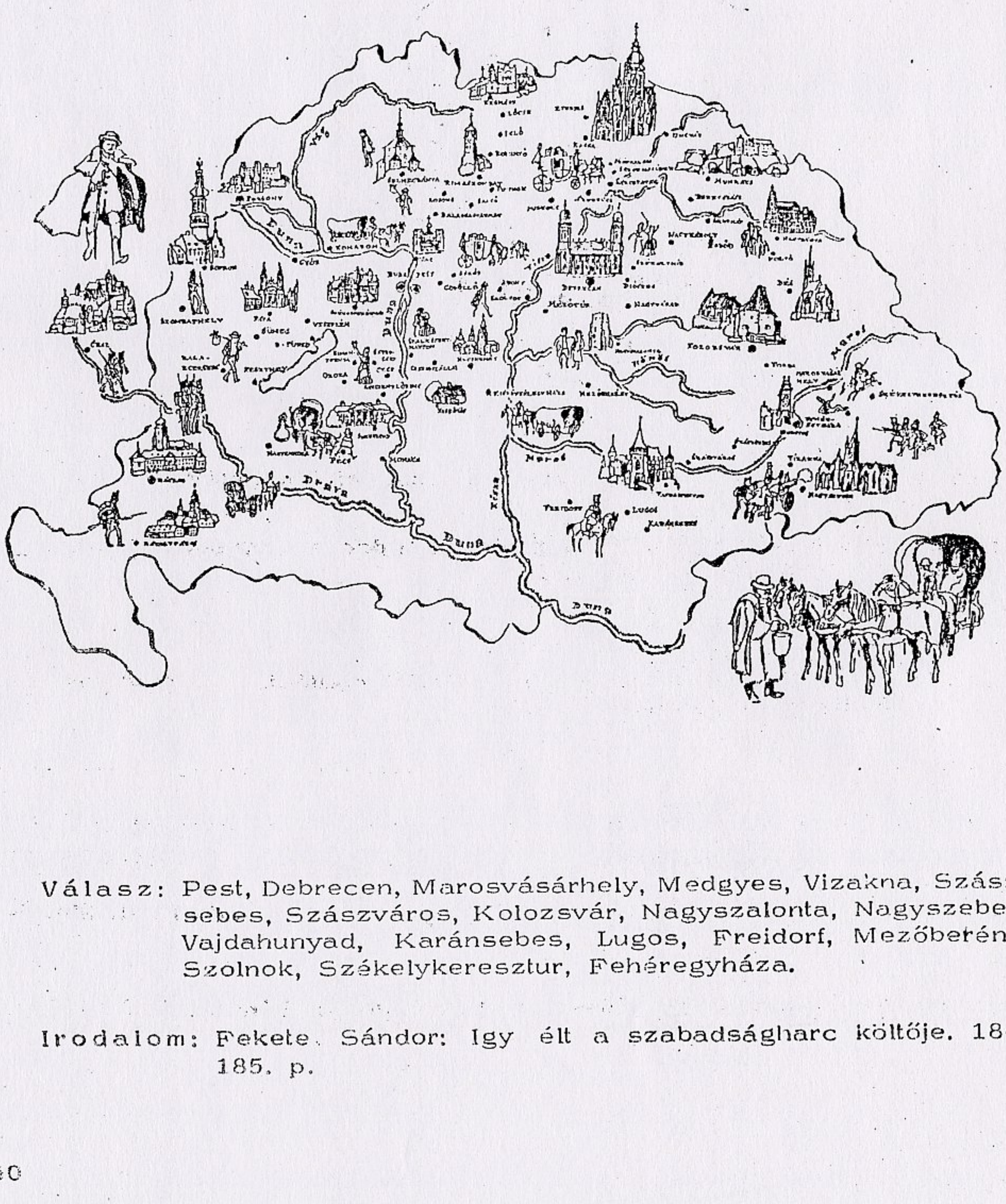

Válasz: Pest, Debrecen, Marosvásárhely, Medgyes, Vizakna, Szászsebes, Szászváros, Kolozsvár, Nagyszalonta, Nagyszeben, Vajdahunyad, Karánsebes, Lugos, Freidorf, Mezőberény, Szolnok, Székelykeresztur, Fehéregyháza.

Irodalom: Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. 184-185. p.

9. Petőfi mely versében emlékezik meg a vizaknai iitközetről?

.....

(1 pont)

Válasz: Négy nap dörgött az ágyu.

Irodalom: Petőfi Sándor összes költeményei. 1102. p.

10, Idézd a szemtanu visszaemlékezését Petőfi haláláról!

.....

.....

.....

(3 pont)

Válasz: Heydle őrnagy jelentése szerint az elesett polgári ruhás fellelőtiket "alacsony termetü, vézna, sárgás bőrü, szakállas férfi" Petőfi volt.

Irodalom: Vekerdi Sándor: Így élt a szabadságharc költője. 200-201. p.

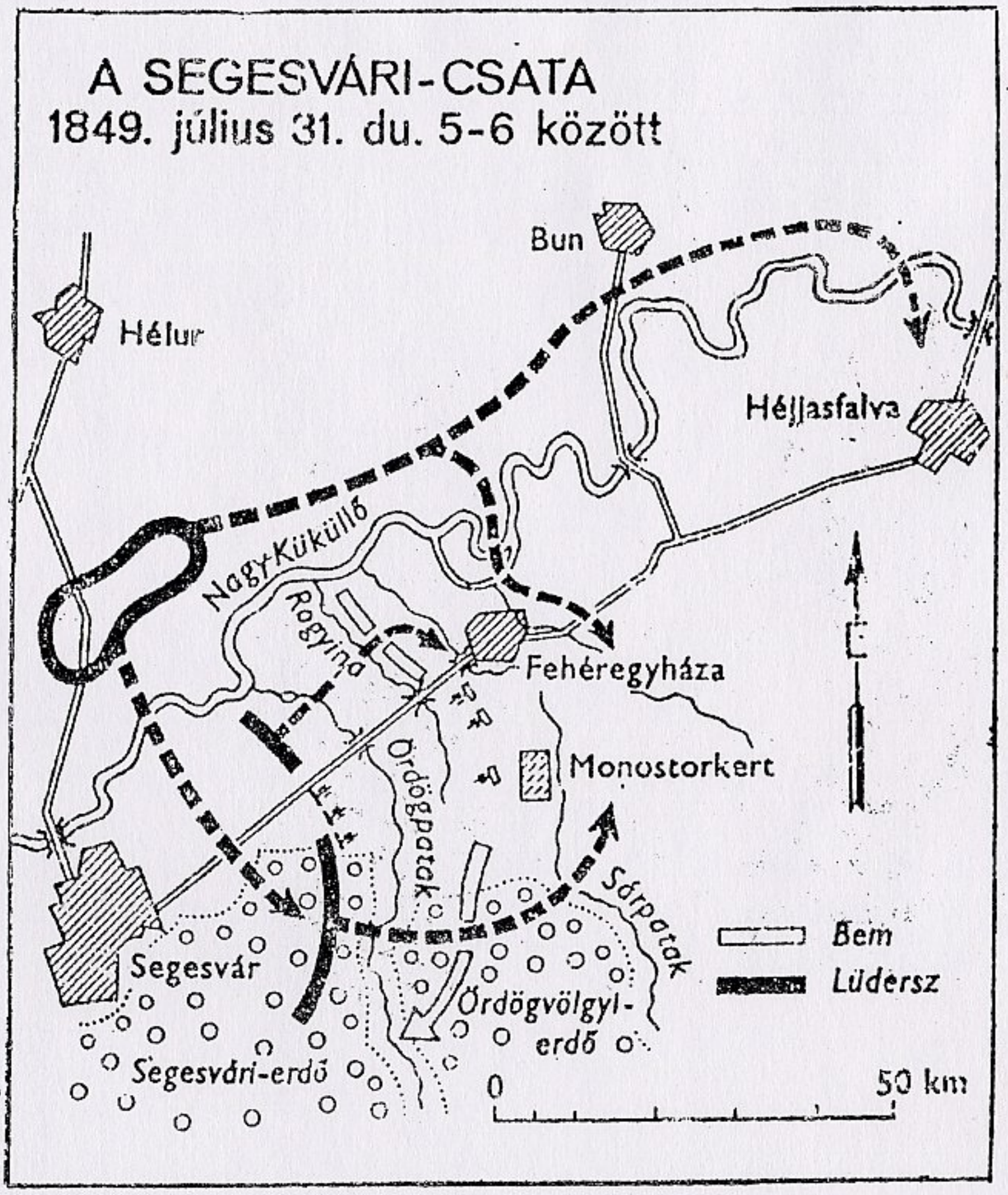

A következő könyvekben buvárkodhatsz:

Fekete Sándor: Igy élt a szabadságharc költője. Bp. 1985, Móra Kiadó.

Kincskereső. 1973. Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára. 1823-1973.

Martinkó András: Petőfi életutja. Bp. 1972, Kossuth Kiadó.

Pándi Pál - Pálmai Kálmán: Petőfi Sándor. Bp. 1973, Gondolat Kiadó.

Petőfitől-Petőfiről. A költő születésének 150. évfordulóján. Bp. 1973, Tankönyvkiadó.

Petőfi Sándor összes költeményei. Bp. 1972, Szépirodalmi Kiadó.

TARTALOM

BEVEZETŐ 3

KURTA-FURCSA TARKABARKA
IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK AZ ALSÓ TAGOZAT 3-4. OSZTÁLYOSAI RÉSZÉRE

I. Erdőn-mezőn nyitott szemmel 4

II. "Száll a madár ágrul ágra,
Száll az ének szájrul szájra..." 10

III. Apáról fiura 16

IV. Velem mindig történik valami 22

V. "A távolságot,
mint üveggolyót,
megkapod,
óriás leszel..."
Költészet napi megemlékezés 27

PETŐFI SÁNDOR ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE
IRODALMI LEVELEZŐS JÁTÉK 5-7. OSZTÁLYOSOKNAK

I. Gyermekkora, iskolái 1823-1838. 33

II. Vándorévek 1839-1844. 41

III. Pesttől a forradalomig 1845-1848. 48

IV. A forradalomban és a szabadságharcban 1848-1849. 56